

62.247

OROSZSZECHENYI
KÖNYV-
TÁR

KÉPES HÉT

SZÉPIRODALMI HETILAP

Forberger Lenke urleány, Matlárháza

(Miklós Jutka felvétele, Páris)

II. évfolyam.

Ára 3 kor.

2. szám.

KÉPES HÉT

SZÉPIRODALMI HETILAP

II. évfolyam.

2. szám.

Prága, 1929 január 13.

A kivégzett táncőrület

Valami történt a tánccal. Megbetegedett vagy megöregedett? Kifakult, megfakult, hiányzik belőle a régi temperamentum s az emberek mindössze olybá veszik, mint a feleséget a házasság tizenötödik évében: vele járnak, megszokták, talán nélkülözni sem tudnák, — de hol a szenvedélynek az a fűgája, az elsodró elragadtatás, mellyel hajdan körülvágtyák és körülrajongták? A lendület megtört, a táncelépés lekerült a márványpiedesztálról?

A változást legelőször a nem-táncolók vették észre. Ahová hajdan csak szorongó szívvel és a kétségek baljós érzésével léphettek be, — családi zsúrok, dancingok, öt-órás teák, tengerparti délelőttök, szállóhalkok, leányszobák, hajóféldélzetek, fürdőhotelek, — ott ma felszabadult lélekkel bizvást mutatkozhatnak. Nincs többé baj. Nem bunkózzák le őket. Sőt, ha rumyznek, vagy az intellektuálisabb szalónokban bridzsezni tudnak, ugyanolyan passe-partout-val rendelkeznek a háziasszonyok szemében és a széplányok szívében, mint annakidején, a megboldogult inflációs és deflációs időkben az egykori gavallér: a „jólsvájfolt táncos“ rendelkezett.

Pedig ha visszaidézzük emlékezetünkbe a multat, az elmúlt évtizedet, eszünkbe jut a tánc föltétlen uralma, amelynek béklyóiban valamennyien nyögtünk. A háboru előtt a tánc ünnepnap és farsangi funkció volt. Külön helyei és külön időszakai voltak. Táncolták lányok és fiúk a bálokon, farsangkor. Máskor soha, máskor sehol. Az első vad táncfelhullámzás a háboru alatt történt, akkor, amikor a lövészárkokból visszajöttek a katonák, tele pénzzel és sóvár erővel és tiz-tizennégy napig élni akartak. Nem várhattak karnevált és bált, kapták a lányt, ahol találták és hejehujahaj, megforgatták. Ekkor törte át a tánc az előirt korlátokat, mint ahogy egyszer áttörte már annakidején, amikor megszűnt ritus lenni. Most kultuszá lett, megfosztva vallási és társadalmi jelentőségétől, épp úgy, mint ahogy magát a „kultusz“ szót is megfosztották eredeti vallási jelentőségétől.

A háboru után mindenki leszerelt valamiféleképpen és élni akart. táncolni mindenáron, mindenütt. A tánc a szomorúságból való elkíváncozás szimbóluma — lásd a hajdani rituális táncokat — nos, szomorúság volt elég és elkíváncozás is.

Legelőször a megmaradt háboruelőtti táncokat táncolták. Azután Ruth Bayton, a legszebb négernő, föltalálta, illetve beplántálta a fehér emberek világába a simmit. Még ma is emlékezetemben van az első nagy, ittás ordítás, amit egy vidéki táncterem hainali négy óráiban hallottam megfoghatatlan és apokaliptikus zengések kíséretében egy dult arcú és düledt szemű fekete-piros fiatalembertől:

— Legszebb tánc a simmi!

Valami gyorsabb nekilendülés, idegesebb mozgás, elhatározóbb energia és a rendszertelenségnek való odaadás volt ebben a táncban. Addig a méltóságteljeség, a

lejtés sohasem hiányzott belőle; s a francia négyest, a bostont, a keringőt egyformán lejtették — a simmit már nem is lejtették. A láb megtagadta a fegyelmet és önállósá vált.

Utána a test is megtagadta a fegyelmet és végleg függetlenítette magát az egyetlen emberi kritériumtól, az észől. Jött a csarlesztón. (Mert a tangóig csak két új tánc volt a háboru óta, a simmi és a csarlesztón, a többi adaptáció, hatványozás vagy tompítás, komplikálás vagy egyszerűsítés — főleg egyszerűsítés volt. A csarlesztón volt a fűga. Volt az infláció és a defláció csatáinak lövészárkaiból visszatért és leszerelt emberiség nagy mulatniakarásának szimbóluma, minden-mindegy tánc. A teljes tánc, a tökéletes tánc, amely nem állt többé a fej kormányzása alatt, hanem független volt a rációtól, mint az idegsok és nem más, csak testfunkció. Ez volt a beteljesülés, ez volt az örület. És ez volt a határ.

Őszintén szólva már akkor gondoltam a táncőrület alábbhagyására, amikor még a külső körülmények nem sejtethették a décadence-t. Amikor először sötétedett el a táncterem pokoli skarlátvörösre, vagy lilára, a sötét mágiikus fényekhez hasonlóan és a zenekar először játszott a tangót, tudni kellett, hogy ez a vég. Legelőször — egyszerű materiális és technikai okként — azért, mert a tangó nehéz tánc volt, amely különleges graciozitást és rátermettséget követelt. A tánc kollektivitásának tétele a tánc tudás különféleségének bevezetésével megdőlt. Ebben a lázban nem minden ember rázkódhatott már, ez már kiváltságosak martaléka lett. Talán művészet.

Másodszor: a tangót megint lejtették. Eljött a régi principium, a régi megkötöttség, s valószínűvé vált, hogy a többi régi megkötöttség, a hely és az idő megkötöttsége is vissza fog térni. És visszatér.

A néger kezéből kivették a saxofont. A fehér ember, a legfehérebb ember: a román fajta, ült a zenészpódiumra, kis és régi európai falvak holdfényes éjszakájának primitív és szentimentális hangszerei szólaltak meg, a harmonika és a kézigitár, — igen, ezek a mindenütt fölkerülő legújabb argentiniai zenekarok elcsapták a négert, Ruth Baytont és a lázt s visszahozták a tánc régi európai formáját.

A tangó fölülkerekedésével megszűnt a táncigézet. A csarlesztón és a simmi pseudomorfozisz volt, az igazi fejlődés vonala a négyestől a bosztonon át a tangóig vezet, mint ahogy a tangó meg is volt már 1913-ban, de a közbejött akadályok miatt tizenöt évig várnia kellett, amíg kifejldhetett.

Nincs baj a tánc körül. Csak a táncőrület és a tánckötelesség szűnt meg. A tangó fölmentette a táncolni nem tudókat. Ma ismét csak az táncol, aki akar, aki tud és aki kívárja az alkalmas időt és helyet. Nincs általános tánckötelezettség.

S így nyugodtan leülhetünk rumyzni.

S. P.

Első rész

ELSŐ FEJEZET.

1.

A háboru harmadik évében dr. Karmel Péter mérnök és főhadnagy végérvényesen hazajött a harcterről és abból a rengeteg levegőből, amelyet a jó isten repülőgépek számára hareterek fölé teremtett. Aránylag elég jó állapotban volt, néha érezte csak, hogy agyában — megőrlt hangyaboly? részeg méhkas? — valami nyüzsög és zug. Ezt a zugást azonban mindannyiszor túlharsogta egy korholó, érdes hang, német professzorának, dr. Szebeni Virgilnek a hangja:

— Karmel, már megint nem hoztad el a balkarodat!

Ez az igazságtalan szemrehányás fájt neki; mentegőzni szeretett volna, igazolni magát, hogy nem hanyagságán mult a dolog, szívesen elhozta volna, mint a többi diák, de nem hozhatta el, mert Galiciában hagyta, a tábori kórházban. De azután eszébe jutott, hogy minden mentegőzés hiábavaló és fölösleges, hiszen régen elvégezte már az iskolát és Szebeni professzor ur is régen meghalt már, sok évvel a háboru előtt. Miért hallja mégis a hangját?

Az a zuhanás az oka mindennek. Addig rendben volt minden. De mióta azon a nyári estén lángba lötték a gépét, egy kicsit fölfordult vele a világ. Pontosan emlékezett: szelid dombok fölött cirkált az alkonyat sötétedő esődjében. Parancs és föladat nélkül szállt föl, csak azért, hogy repülhessen, elszakadhasson egy kicsit a földtől és mindattól, amit odalent utált már; fölszállt, csak azért, hogy madár lehessen a magasság uttalan levegőjében. Repülő ember volt csak, inkább költő, mint mérnök, de semmi esetre sem katona. Az ellenség figyelmét azonban ugylátszik elkerülte ez a szép, de jelentéktelen árnyalat, mert egyszerre megszólaltak a hetek óta ok nélkül hallgató orosz ágyuk. Dr. Karmel Péter katona rögtön tájévozódni próbált, hogy mi is történik itt tulajdonképen, amikor valami robbant, sístergő láng és forróság csapott feléje és gépe zuhanni kezdett. Egy másodpercre elfeketedett előtte minden, ebben a sötétségben megint robbant valami... most meg kellene kapaszkodni... ki akarta nyújtani a kezét, de nem tudta megmozdítani. Amikor megint világosságra ébredt, furesa, játékos tükrözésben feje fölött látta mindazt, amit az imént még maga alatt: a dombokat, a szomszéd falu tornyát és viskóit. És nyomban azután a galiciai bárányfelhők között: a Dunát, a Margitszigetet, az országházat és a budai hegyeket, ahogy egyszer gyermekkorában látta, amikor a Margithíd budai oldalán leesett biciklijéről és egy kocsi alá gurult. Feje nagyot koppant a híd kövezetén. Most megint hallotta ezt a koppanást. Ezzel az utolsó hanggal és ezzel az utolsó vízióval hosszú időre elbueszított mindentől.

Hónapokig nyomta az ágyat és félkarral került ki a kórházból. Mikor vágták le a másikat, nem is tudta. Sokáig feküdt magatudatlanul és amikor lassan-lassan eszmélni kezdett, hiába próbált visszaemlékezni, nem birt áthatolni azon az ürességen, amely feketén hullámzott mögötte. Felröppenő gondolatai és tünődései erőtlenül zuhantak vissza ebbe a fekete semmibe. Ilyenkor mindig azt érezte, hogy ő maga zuhant valami feneketlen mélységbe, amelyből nincs föltápaszkodás. Behunyt szemmel, mozdulatlanul feküdt, mintha minden tagját összetörte volna és hosszú kábulásokba süllyedt, amelyeket rémült földriadás szakított meg olykor-olykor. Zavaros, ijesztő álmok robbantották ki ezt a fölriadást, titokzatos alakok keringtek körülötte mind szűkebb körben és fenyegetően kapkodtak a torka felé. Legszemtelenebb a vak ember volt, az minden-

Rippl-Rónai emlékkiállítás Budapesten. A művész legutolsó önarcképe. (Az Est felvétele.)

nap fölkereste, messziről hallatszott már, hogyan kopog botja a folyosó kövezetén. Láthatatlan kéz háritott el utjából minden akadályt. Biztos lépéssel közeledett feléje, ráült a lábára, vak szemével a fekete pápaszem alól kegyetlenül nézett rá és botjával szurkálni kezdte. Karmel nyöszörögve nyitotta ki a szemét és nagyot lélekzett, amikor észrevette, hogy a vak ember csontos, csupasz pofája helyett Lujza nővér egyhén bajuszos, jóságos kerek arca hajlik föléje.

— Rosszat álmодott?

— Rosszat.

Mindig ugyanaz a kérdés, mindig ugyanaz a felelet! Mindig rosszat álmодott. Hol azt, hogy négylovas hintón hajt Európából Amerikába, ahol két bátyja él; ő ül a bakon, a négy ló fujsva, prűszkölve vágat az óceán hullámain, patájuk alatt porzik a zöld víz, már a Szabadságszobrot is látja, amikor valaki hátulról lenyomja a vállát és a fogat elsüllyed. Ki ült mögötte az kocsiban? És lehet ezt így, egyszerre, ok nélkül, akkor, amikor az ember majdnem partra lép már? Ez az álma gyakran ismétlődött, úgy befészkelte magát agyába, mint makacs kísértet az omladozó romba. Mig a láb fűtötte, élesen és tévedésmentesen érezte, hogy teste, mint valami izzó lepény, lelapodva és a végtelenségbe elnyulva lebeg a levegőben, feje pedig, óriási tüzes gombóc, törzsétől elválva szédületes és mindjobban fokozódó sebességgel kering ekörül a lepény körül. Egy pukkanás, a gombóc millió darabra szakad, minden elsötétül és mindennek vége.

Meglepidve vette észre ilyenkor, hogy a végtelenségbe nyújtózó és laposodó izzó lepény a tüzes gombóccal együtt kényelmesen elfér egy szűk ágy fehér korlátai között. És néha az volt az érzése, hogy nem is ő fekszik abban az ágyban, hanem valaki idegen, ő pedig kívülről, magából kivéttve ellenőrzi, mit csinál ez az idegen. Hosszu fekete szakálla volt az idegennek, de ebben a fekete erdő-

Rippl-Rónai emlékkiállítás Budapesten: Pirosgyűrűs leány. (Az *Est* felvétele.)

Vadász Miklós emlékkiállítás Budapesten: Arlette Marchal filmszínésznő. (Az *Est* felvétele.)

ben, őszi ökörnyál, sok ezüstös szál is uszált már. Édesapjának volt ilyen szakálla.

És itt megint összezavarodott benne minden, hiszen édesapja is régen meghalt már, sok évvel a háború előtt. Miért látja mégis az apja szakállát és miért hallja Szebeni Virgil dr. hangját?

2.

Lassan-lassan csökkent a láza. Lábbadozni kezdett. Apránként tudta meg orvosoktól, ápolónőktől, mi történt vele. Zuhanás, égési sebek, agyrázkódás, operáció, láz... mennyi mesélni valójuk volt! És milyen büszkék voltak arra, hogy megmentették! Ha éppen tudni akarja, mármár...

Nem, nem akarta tudni. Leintette őket, menekült a részletek elől, beérte az eredménnyel, azzal, hogy félkarja hiányzik és a feje zug. Hogy mindez hogyan és miért történt arra nem volt kíváncsi. Betegsége alatt alig vették szavát és amióta lábbadozott, még jobban beleásta magát a hallgatásba. Némán törődött bele szerenestlenségébe, amelyet szerenésének magasztalt körülötte mindenki, óriási szerenésének, hiszen hajszálon mult az élete. Nem tiltakozott, belenyugodott szerenéséjébe, majdnem röstelkedett is miatta. Néha olyan riadtan nézett körül, mintha mindenkitől bocsánatot akarna kérni azért, hogy csak félkarját hagyta ott, holott ugyanezzel a fáradozással meg is halhatott volna. Az volt az érzése, hogy néhányan irigylik is: oleson meguszta a háborút; akadt talán olyan is, aki szívesen eszerélt volna vele, csakhogy hazamehessen a feiőgéhez, a gyermekéhez, régi világába. Akkor még senki sem tudta, hogy régi világát eltemették és a kripta ajtaján megfordították a cimert.

Ijesztő álmái is gyérültek ekkor már; ritkábban ke-reste föl a vak ember is. Helyette egyszer meglátogatta a porcellánasszony. A porcellánasszonynak porcellánból volt mindene, a haja, a szeme, a szája, a ruhája, a harisnyája

meg az ezüstesattos cipője is. Egyetlenegy halvány rózsával diszitett fehér báliruhában libbent be hozzá, egy pillanatra jött csak, hogy leüljön az ágya szélére és megsimogassa fáradt arcát.

— Drágám! — sugta olyan édesen, hogy Péternek könnyű szökött a szemébe. — Drága, édes! Milyen régen láttuk egymást!

És még jobban hozzája simult.

Péter félenken kinyújtotta a kezét... de furcsa! Milyen könnyű és puha ez a porcellán selyemruha, milyen meleg és illatos ez a porcellánváll, amely a drága csipkeken-dő alól feléje fehérlik, milyen forró ez a gömbölyű kar! Péter megcsókolta a porcellánasszony kezét.

— A másikat is! — mondta szerelmesen.

— Ó édesem, — sugta a porcellánasszony szégyenlősen — hát nem látod?

Lecsusztatta válláról a porcellánescipkét és Péter rémülten vette észre, hogy balkarja hiányzik. Letört.

— Hol a balkarod?

— Hol a balkarod?

A porcellánasszony nevetett:

— Ne ijedj meg. Megvan. Otthon hagytam...

Péter értetlenül nézett rá. A porcellánasszony még mindig nevetett...

— Otthon kellett hagynom, különben nem jöhettem volna ide hozzád, szerelmem. Ejnye, hát nem emlékszel?

Péter elgondolkodott. Mire kellene emlékeznie? Nem emlékszik semmire. A porcellánasszony türelmetlenül topantott pici lábával.

— Csakugyan nem emlékszel? Elfelejtetted, hogy az uram mellett állok?

— Az urad mellett? Hol?

— A vitrinben.

— Miféle vitrinben?

A porcellánasszony szánakozóan nézett rá.

*Az ideai budapesti téli tárlatról.
Tatz László: Zólyomi Ily arképe. (Balogh Rudolf felv.)*

— Csakugyan nagy beteg vagy, ha ezt sem tudod már. Iczky grófné vitrinjében... nem a nagyban, hanem a kicsi háromszögletűben, tudod, ott a kis szalon sarkában.

Iczky grófné! Ezt a nevet Péter valamikor hallotta már... egészen bizonyos, hogy hallotta. Az ilyen furesa nevet nem felejtí el egykönnyen az ember és ha elfelejtí is, mihelyt megint hallja, nyomban fölbred benne mindaz, ami ehez a névhez kapcsolódik. De Péterben nem ébredt föl semmi, noha a kis szalon háromszögletű vitrinje is ismerős volt neki. Láta azt is valamikor. Alkalmasint a porcellánasszony férjét is, aranygombos kék frakkban, tapadó, szürke nadrágban, amelynek elül volt a zsebe. Óralánc fitygett ki ebből a zsebből és az óraláncon nagy aranytallér hivatkozott. Szürke cilinder volt a frakkos ur balkezeiben, jobbkarját magasra emelte, úgy vezette a feleségét, két ujjal finoman, gavotte-lépésben.

Ó igen, hogyne látta volna... De hol? Mikor? Homlokára szoritotta a kezét és elhatározta, hogy korán reggel megkezdi az ásatásokat, leküldi a munkásokat agyáruk legmélyébe, hogy fölhozzák mindazt, amiről a porcellánasszony beszélt. Ásás közben ráakadnak talán a hangybolyra vagy a méhkasra is.

— Igen, az a legokosabb, — mondta a porcellánasszony, mintha kitalálta volna Péter gondolatát — én ugyem maradhatok tovább. A bál megkezdődött már és éjfél előtt otthon kell lennem, különben az uram észreveszi, hogy megszöktem mellőle és kezében hagytam a balkaromat. Hiszen tudod, milyen féltékeny!

Megesókolta Péter homlokát és kecsesen leugrott az ágyról. Péter szerette volna még tovább is kezében tartani a forró porcellánkezet, de a csodálatos tünemény már az ajtó felé suhant.

— Eljössz máskor is? — kérdezte Péter.

A porcellánasszony megállt és durcásan nézett rá.

— Nem. Nem érdemled meg. Hiszen azt sem tudod, ki vagyok.

Péter szomoruan lehajtotta a fejét. Csakugyan nem tudta. Pedig jól ismerte a porcellánasszonyt, tudta, hogy életében volt olyan idő, amikor mindennap találkozott vele. De mikor? Hol? Megint a homlokára szoritotta a kezét, egy nevet akart kimondani, érezte, hogyha a porcellánasszony nevéét kimondja, lelkében megvilágosodik a sötétség, de hiába... a megváltó név nem jutott eszébe. Mire folnözött, a porcellánasszony eltűnt. Legjobbkor, mert ebben a pillanatban lépett a szobába kiséretével a törzsorvos. A pápaszemes, kövér, vörös ember odament Péterhez és megfogta a pulzusát. Aztán tréfás undorral lökte vissza a sóvány kezét:

— Az eset többé nem érdekes. Jövő héten fölkelsz.

Fölkel! Péter sohasem gondolt arra, hogy valamikor fölkel, megint emberek közé megy és folytatja az életet ott, ahol a zuhanással abbahagyta. Fölkel! Visszatér az álomból a valóságba! Fázott ettől a félelmes valóságtól, jobban, mint az ijesztő álmoktól.

3.

Magát csak félelmeinek látta már. Harminchat éves volt. Mennyi marad ebből a félelmeiből, mire megvénül? És lesz-e belőle öregember?

Mi vár rá, ha kimegy a kórházból? Hazamegy? Mihez kezd? Van még értelme életének?

Nem felelt ezekre a kérdésekre, pedig ezrivel zümögtek feléje, tolakodó, mérges szunyogok.

Bágyadtan sütkérezve a kórház kertjében, elhessegetett magától mindent, aminek a révén belekapcsolódhatott volna a valóságba. Összeszorított szájjal, behunyt szemmel üldögélt egy félreeső padon, messze a többi betegtől, mindig egyedül. Irtózva gondolt arra, hogy valaki megszólitja és kizavarja ebből a gondolattalan, zsibadt kábultságból. De nem szólitotta meg senki. Amióta észrevették, hogy elbujik a barátkozás elől, senki sem közeledett hozzá. Sok volt a beteg, mindegyiknek meg volt a maga baja és mindegyik a magamódján kereste orvosát azoknak az elkeseredéseknek és szomorúságoknak, amelyeknek ott a nagy sárka kórházban nem volt patikájuk. Hogyne tisztelték volna egymás szeszélyeit és furcsaságait, amelyek ismeretlen gyötördések ki nem tapogatható gyökereiből burjánzottak elő! Végtelen naplóba temette tépelődését az egyik, a másik napestig ugyanazt a nótát fütyölte, a harmadik káromkodott, a negyedik imádkozott, az ötödik körmönfont pacienc-al bibelődött, a hatodiknak, a tizediknek, a századiknak, mindegyiknek volt valamilyen csodaszere, amellyel ideig-óráig elkábította magát. Végtelenen elaltatni egyik sem tudta a lelke mélyén reszkető félelmet és vágyakozást.

Még süttött a nyár, de az ősz előrenyujtott mohó kar-

P. 9753

Baclanova, a Paramount legújabb orosz sztárja.

mai fosztogatni kezdték már a kórház szegényes kertjét, az alkonyat korán ráborult a sivár sárga épületre, este-felé hűvös szél kerekedett, hideg, vörös hold bámult a barátságtalan ablakokra. Egy délben megeredt az eső és

napokig nem állt el. Vigasztalan szürkeség öntött el mindent. Péternek megint sajogni kezdett a sebe, újra lefeküdt. Az ágyból leste, mikor süt ki a nap? De nem sütött ki.

Szórakozik az új amerikai elnök. Mint ismeretes, Hoover felesége társaságában körülutazza Déüamerikát, mielőtt elfoglalná magas állását. Utközben a „Maryland” csatahajó fedélzetén farsangi mulatságokat rendez. A kép közepén „Neptun isten”, tőle jobbra Hoover elnök feleségével és Kimberley, a hajó parancsnoka.

St. Moritz legújabb babadivatja. Kis, szelő babák egy st.-moritzi nagy áruház előtt.

Fiatallam, akít tejjel nevelnek a londoni állatkertben.

Egy éjjel nagy sürgés-forgásra ébredt. Nagy sebességtalanszport érkezett a kórházba, amely amugyis zsufoolt volt már. Főnt az emeleten a műtő egész éjjel világos volt. Ezen az éjszakán nem hunyta le a szemét. Ezen az éjszakán végigszenvedte minden sebesültnek a kinját. Mintha még egyszer levágták volna a karját és előlről kezdődne minden szenvedése. Nem lesz soha vége?

Maga elé meredve a sötét szobában, száguldozó ápolónöket látott, csillogó műszereket, vért, látta a kövér, vörös törzsorvost, fehér köpönyegben, gumikeztyűvel a kezén, ahogy eszeveszetten vagdalkozik, itt egy kart amputál, ott egy lábat... napszamba, mintha fát vágna. Mi történik ezekkel az immár céltalan testtöredékekkel? És mi történik azzal a töredékekkel, amely itt marad az életben, vergődő, szenvedő és reménykedő valaminek? Hol a balkarja? Hová tették, mit csináltak vele?

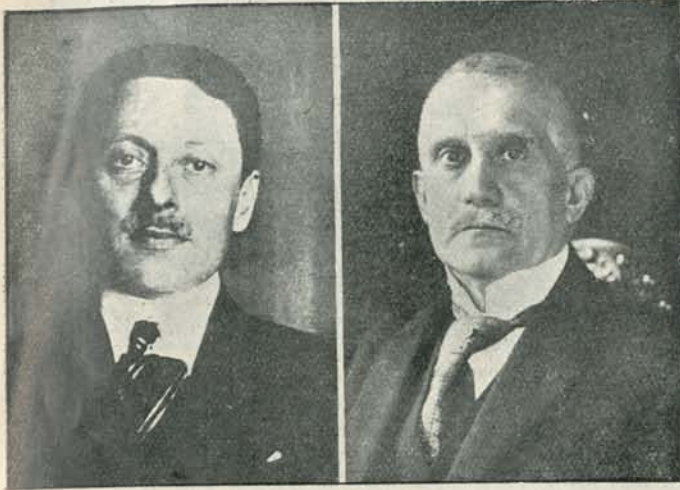
Rettenetesen izgatott lett, agyában megint érezte azt a furesza zugást, megint hallotta dr. Szebeni Virgil szemrehányó hangját; a szoba sötétjében is mozgott valami, alighanem a vak ember, botjának a kopogását is hallotta. rövid szünetekben, szabályosan ismétlődőn. De talán csak az eső kopogott az ablakon. Ha most bejönne a porcellánasszony és megmaradt kezével megsimogatná a homlokát! De a porcellánasszony nem jött; megmondta, hogy nem jön többé. Miért is nem jut eszébe a neve? Vadul hánykolódott, a forró párnába furta fejét, hogy ne lésion, ne halljon semmit. Nyugtalanok voltak a szomszédai is. A műtő fehér világossága őket is feldulta. Amikor Lujza nővér keresztül ment a szobán, altatót kértek tőle. Karmel is. De nem aludt el, az adalin még jobban fölziggatta. Ököibe szorította kezét.

Pedig ő maga kérezkodott ki a frontra. Otthon maradtatott volna a gépgyárban, amelynek vezető mérnöke és legjobb munkása volt, nagyszerű konstruktor, még a hadseregnek is ezerszer hasznosabb a műhelyben. Mégis jelentkezett. Nem a lelkesedés fütötte, inkább a gög: neki ugyan senki se vesse szemére, hogy kiügyeskedte magát valami megpróbáltatásból, amelyben otthagynatja a fogát. Egy kicsit félvállról vette a dolgot... mi történhet vele? Megsebesül, elesik. Hát aztán? Egyedül állt a világban. szülei meghaltak, két bátyja régóta Amerikában, Newyorkban, az egyik vegyész, a másik bankár, gazdag ember mind a kettő. nem volt kit féltetnie, kiről gondó kódnai. Könnyű szívvel hagyta ott a gyárat, a klubot és a kávéházat, sivar legényéletének ezt a három mindennapi állomását, kevés barátját, egypár flirtjét és olcsó kalandjait. Ha meggyőződését nem is, minden kötelességtudását magával vitte. Három évig volt kint, megszakítás nélkül, egyetlenegyszer sem kért szabadságot. Becsülettel akarta végigcsinálni azt, amit vállalt. Most befejezte. Három év mindenféle változatos keserve és nyomorusága után most végre itt feküdt, zúgó agyu, félkezü nyomorék, ötdmagaival egy nedves szobában.

Réggel megtudta, hogy hátraviszik a komisszióhoz, amely meg fogja vizsgálni, alkalmas-e még valamilyen szolgálatra? Husz gyógyultat küldtek hátra, ő is köztük volt. A kórháznak ágyra volt szüksége.

Hosszu idő óta ez volt első nyugodt pillanata. Végre valami halvány öröm csirázott benne: itthagynatja ezt a rettenetes kórházat, kiszolgáltottságának első és legborzasztóbb állomását. Itt mindent tudtak róla, többet, mint ő maga. Itt látták fájdalmait és vergődését, minden gyöngeségét, itt hallották kinos nyöszörgését, amellyel rossz álmaiból ébredt. Beteg volt itt, nem férfi; eset, nem ember. Ebből a megalázottságból most visszamegy a világba. Millió közönyös ember között megint valaki lesz, ha más nem: a félkaru. De nem látja többé Lujza nővért, nem a vörös törzsorvost, felszabadul minden gyámság és minden bála alól, szabad nyomorék lesz, akivel senki sem törődik többé.

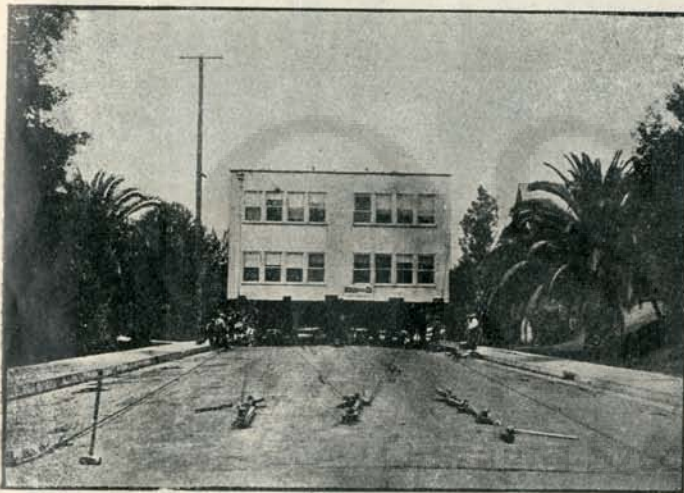
(Folyt. köv.)

Franciaország megbízottai a küszöbön álló nagy jóvátételi konferencián. Parmentier, a Dawes-bizottság volt elnöke (balra) és Moreau,* a Francia Bank kormányzója (jobbra).

Hoover Délamerikában. Az Unio köztársasági elnöke megérkezik Limába, ahol Peru köztársasági elnök fogadja és a nép lelkes ovációjában részesíti.

Hátszállítás Amerikában. A kaliforniai pálmák között nem ritka eset, hogy a könnyű faházakat teherautókon az egyik helyről a másikra szállítják.

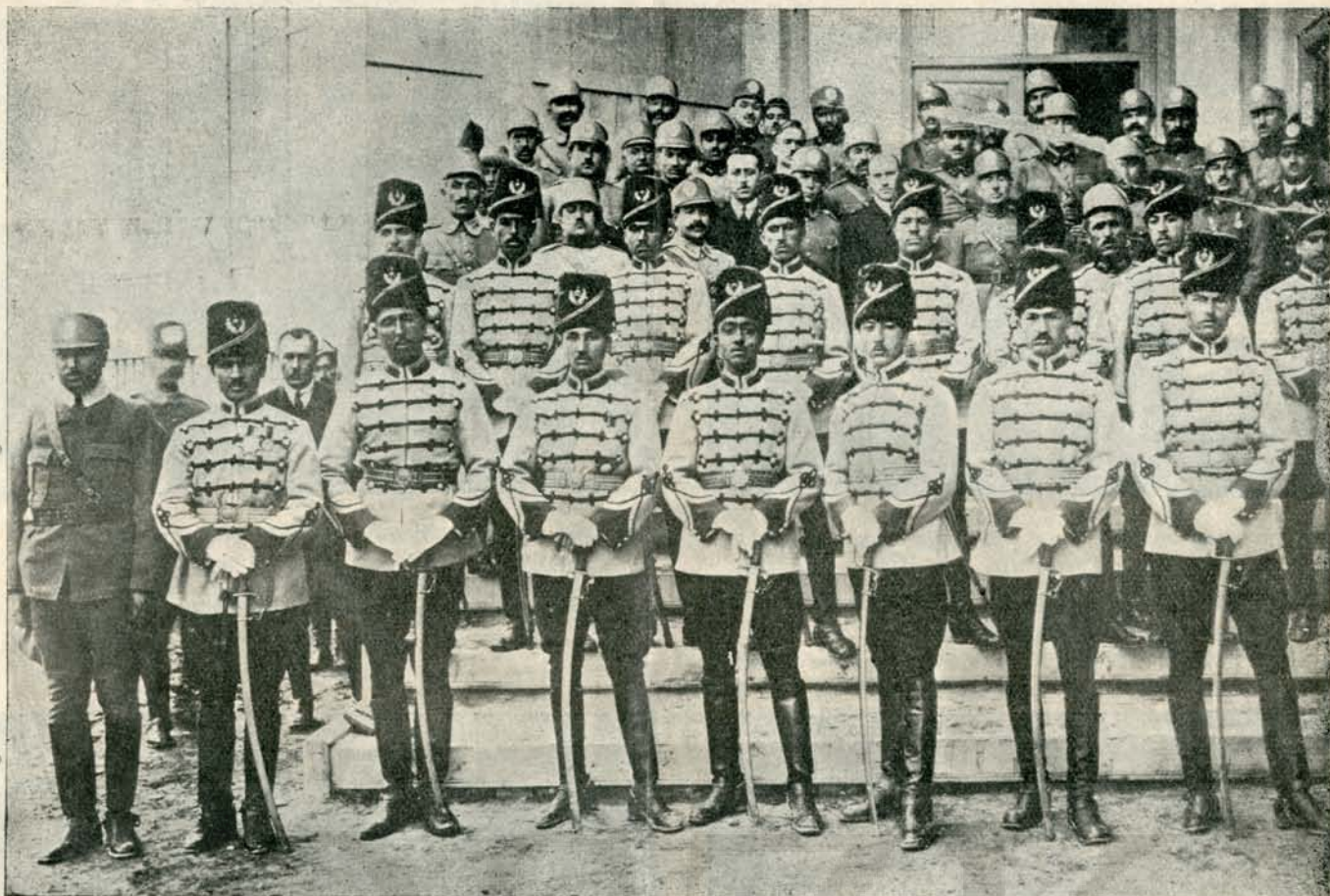
Megkezdődtek a riviérai tenniszversenyek. Az egyik legszebb fekvésű versenypálya Cannes pálmái között.

Furcsa változás. A párisi Hotel de Sens-t, amely eddig szegényház volt, kosztüm-muzeummá alakították át.

A világ legnépszerűbb királya. Alfonz spanyol király utban a madridi új Vöröskereszt-kórház fö.avatására, Nogneras dr. igazgató társaságában.

Amanullah király „ragyogó” vezérkara.

Az igazi, az utolsó

Irta: Földi Mihály

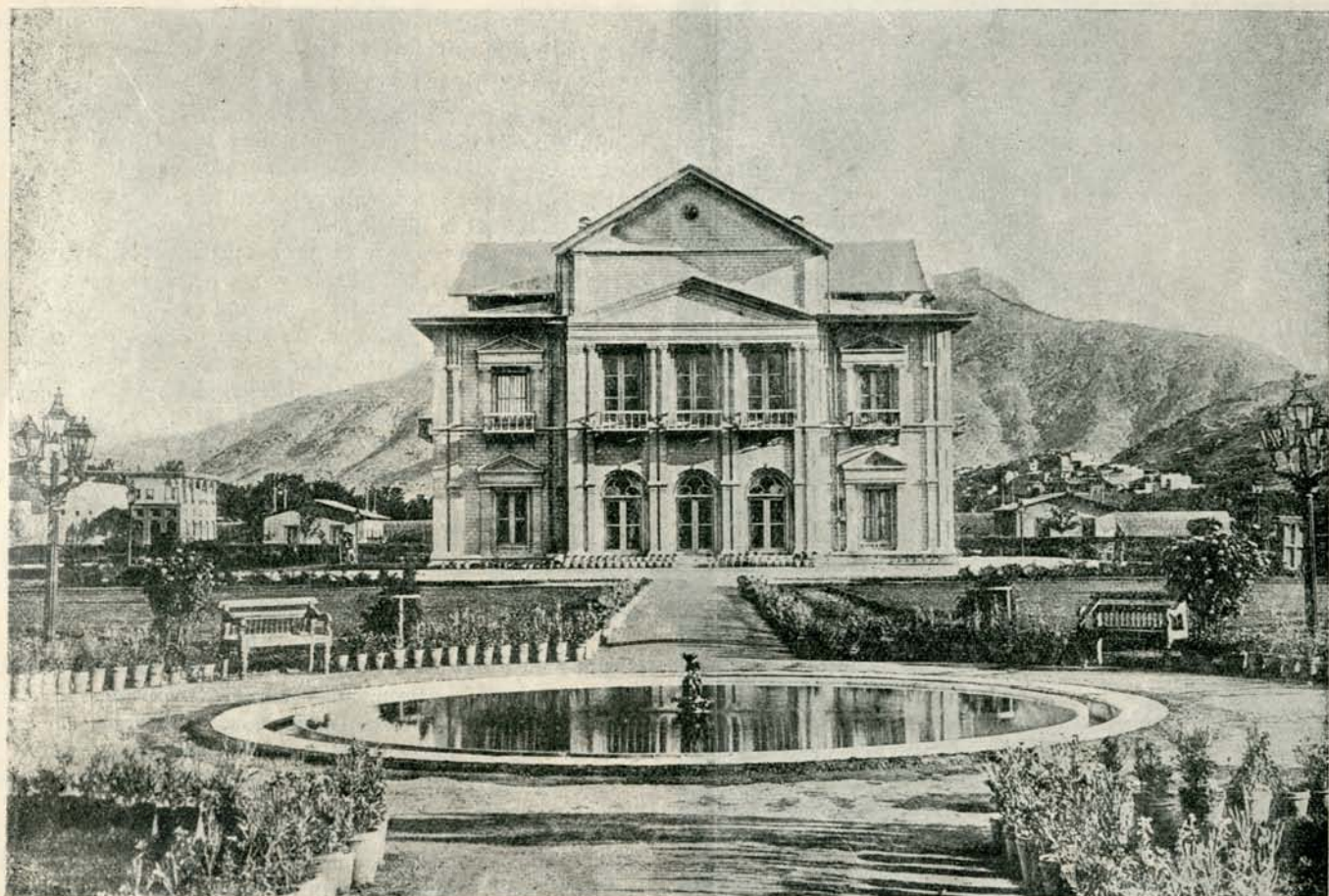
Nyugtalanul megállottam a hall előtt, majd egy oszlopnak dőltem. A nagy szálloda előtt kis asztaloknál még kávéztak és frissítő italokat fogyasztottak a vendérek, szemben egy bárban hangosan szólt a zene, mögötte a tenger harsogva hullámozott. Ugy látszik, vihar lesz a szörnyű hőség után; páras, fojtogató a levegő. A lépcsőn előttem szakadatlanul vonultak fel az emberek a bárba, bent a terem már zsufolásig megtelt. Megnéztem az órát. Hat perc múlva tizenkettő...

Idegességem hihetetlenül fokozódott. Mi van velem? Véletlenül vetődtem el erre az olasz fürdőhelyre. A városokat jártam, Páduát, Bolognát, Firenzet s Rómán át Nápoly felé igyekeztem, de eltikkadtam a korai hőégben s ide menekültem a tengerre. Kint a vízben ismerkedtem meg a leánnyal, véletlenül. Messze elusztam a fürdőzőktől s csak ott kint vettem észre, hogy uszik még előttem valaki. Ki lehet ez a jó uszó? Feléje igyekeztem s egyre közelebb kerültem hozzá. Az megérezhette, hogy követik és szinte versenyre kelnek vele. Szemlátorást erősítette a tempót s néha hátra is pillantott. Nő, állapítottam meg, amikor egy pillanatra hosszabban kiemelkedtem a vízből. Néhány perc múlva utólértem, el is hagytam, majd elfáradva, néhány méterrel előtte a hátamra feküdtem és pihentem. Nézegettem. Fiatal leány lehet. Remek uszó. Milyen erősek a tempói! Milyen izmosak a karjai! Hogy csillog a szeme... Csupa egészség és jókedv. De mi történik most vele? Egy-két erőtlen mozdulat után hirtelen megállt, a feje felbukkant, majd eltűnt. Karjai zavartan csapkodnak... Önkéntelenül hozzá usztam. Itt ismerkedtünk meg. Göres fészkelődött a lábába s moccani sem tudott. Mit lehet mást tenni? Átkaroltam s kiusztam vele a partra. Azóta mindennap találkoztunk kint a vízben,

végül már kerestük és vártuk egymást, anélkül, hogy kint a szárazföldön csak egy szót is váltottunk volna egymással. Csak összenéztünk az étteremben vagy a táncnál, vagy a strandon, a szemünkkel intettünk és mosolyogtunk és... most tizenkettőkor találkozóm van vele a szobájában.

Hogyan jutottunk idáig? Már magam sem tudom. Vannak szerelmek, amiknek nincs történetük. Megszületnek, váratlanul, hivatlanul; erősebbek nálunk s észrevétlenül elsodorják az embert. Már akkor szerelmesek voltunk, amikor megpillantottuk egymást s azóta úgy lessük egymást, mint ha évek óta vártunk volna erre a titkos találkozásra. Nem mutatott be a szüleinek, akikkel együtt nyaralt itt s nem ismertetett meg azzal a fiatalemberrel sem, aki állandóan a társaságukban jelent meg. Feltartózatlanul rohantunk eddig az éjszakáig, amely most végül megpecsételi sorsunkat és... de hát mi történik velem? Most kezdek el gondolkodni? Most torpanok meg?

Mégis csak különös! Határozottan visszariadtam. Itt álllok, habozva és hirtelen hitelenséggel ebben a fullasztó éjszakában s nem tudok megfordulni. Most jöttem ki a táncteremből. Minden rendben van, senki sem sejt semmit. Szülei a megszokott sarokasztaluknál ülnek, a fiatalember tárcsol egy hotelbeli vendéggel, a leány most surrant fel az emeletre. Nekem is csak fel kellene mennem a lépcsőn, vagy hogy még gyorsabban hozzá érjek, a liften... a második emeleten jobbra, a második ajtó... Már látom a sötét szobát, ahol vár, már érzem a számon szép, fiatal ajkait... miért nem sietek? Soha még ilyen izgalmasan szép leányt nem láttam. A fekete hajnak, a kék szemnek, a piros száznak ilyen csodálatos harmóniáját... nem, nem, eddig csak álmodtam ilyet. Álmodtam róla, mint a legnagyobb aján-

Amanullah afgán király kabuli palotája, amit a felkelők szétáldottak.

dékről, melyet tartogat nekem az élet. Álmodtam róla, mint a legértékesebb jutalomról, mellyel a sors egyszer kárpótolni és vigasztalni fog mindenért. Most itt van.

Itt van, itt van, noszogattam magam. Nem azzal biztattad-e mindig magad, hogy várj, csak várj, nincs semmi baj, eljön egyszer majd az igazi, éppen akkor, amikor úgy érzed: no, itt az utolsó forduló. Amikor már megérezted mindennek az értékét; amikor tudod, mi az ember s mi a jelentősége; mi a munka s mi a jutalma; mi az öröme s mennyire jelentéktelen... És akkor majd meg is tudod becsülni. Akkor majd tudsz igazán örülni. Most itt van. Semmi sem számít, ami eddig történt; félöröm, félsiker, félmunka volt; elfeledhetsz mindent; itt az igazi.

Megnéztem az órámat. Két perc mulva tizenkettő.

Most hirtelen eltűnt előlem az éjszaka s napsütést láttam és reggelt és józanságot. Mert erre az éjszakára is eljön majd a reggel s a szív oly tehetetlen, hogy nem éri be az emlékekkel, hanem mindig meg akarja ismételni élményeit, hogy dacoljon az idővel. Ha most felszaladok... mi vár rám? Egy negyedóra. Aztán le kell ide jönnöm, mintha semmi sem történt volna, neki is meg kell jellennie, táncolnia, mosolyognia, csevegnie kell, úgy viselkedni, mintha még mindig a régi ember volna. Szóval: játszani, alakoskodni, hazudni. És hogyan találkozhatunk újra? Továbbra is titkolózni... vagy bemutatkozni és... Régi, régi nóták. Már megint ott állok mindnyájunk életének gramofonjánál, már újra felcsavarhatom és feltehetem a régi, halálosan unalmas lemezt, az ideges jazzt, melynek címe: izgalmas viszony, vagy a régi valcert, melynek címe: házasság... És majd jönnek a napok, ó, a napok... igen, ó, igen... az évek is jönnek és... Már túl is haladta a mutató a tizenkettes számot. Ejnye azért is!

Sarkon fordultam, átsiettem a hallon, beléptem a liftbe, cigarettát dugtam szájamba, a második emeleten a boy ki-

nyitotta előttem az ajtót, már a folyosón álltam, körülnéztem, már megindultam ajtaja felé, amikor önkéntelenül a lépcső felé pillantottam: egy fiatalember szaladt fel lihegve az emeletre. Az a fiatalember, aki...

Elém ugrott, zihált. Sápadt arcát előntötte a verejték. A szemembe meredt. Szmokingjának nyakkendője félrecsuszott.

— Uram, én...

Hüvösen néztem.

— Parancsol?

Elakadt a szava. Rémulten rámeredt.

— Engem keres?

Kétségbeesetten tördelte kezét.

Végül megszólalt.

— Könyörgök, ne menjen bel!

Játszottam a meglepődöttet.

— Hova?

— Kérem... Ne tekintsen ellenfélnek, nem vagyok a vetélytársa. Gondolja meg, mit tesz. A menyasszonyom, feleségül akarom venni. Tíz év óta szeretjük egymást... még gyerekek voltunk, amikor... Egy hét óta figyelem magukat... Szörnyű, mit szenvedek!

— Dehát honnan tudja, hogy én...

— Figyeltem magukat. Láttam. Éreztem. Ne verje el tőlem! Mit jelent mindez önnek? Egy kaland a sok között. Egy nővel több, vagy kevesebb. És ön tovább megy. Nekem az életem.

— Képzeldök.

— Tiszteljen meg azzal, hogy legalább őszinte hozzám!

— Dehát honnan tudhatja, hogy mit érzek én?

Kétségbeesetten nézett rám. Szép, fiatal férfiszemébe könnyek gyűltek.

— Nekem az első. Önnek talán az utolsó.

Megsajnáltam.

A jubiláló Curie-Sklodowska asszony, a rádium felfedezője.

Baclanova asszony, a Paramount reménye.

— Talán éppen azért, — feleltem halkán, mosolyogva s meggyújtottam a cigarettámat.

— Ön tudja, mit veszít. Én még semmit sem tudok.

A könny végigfolyt az arcán, megállt az állánál, majd lehullott az ingére. Néztem a könny lassu csillogó utját, néztem ezt a kétségbeesett fiatalembert és sok minden jutott az eszembe. Sok minden, amire kár emlékezni s amit talán elmondani is fölösleges.

Hirtelen úgy megszerettem ezt az ismeretlen fiatalembert, mintha én magam álltam volna ott helyette, fiatalon, aggódva, reménykedve, borzalmas izgalomban az első miatt. Az érvei komikusan gyöngék. Az ereje szégyenlete: en gyöngé. Igaza nincs. De úgy látszik, van valami, ami igazabb az igazságnál... Majdnem hogy jókedvű lettem. Megimogattam arcát. Megkötöttem a nyakkendőjét. És végül így szóltam hozzá:

— Maga most nyisson be hozzá. Sötét szobát fog találni. Ne szóljon egy szót sem. És amikor két reszkető kart érez a nyakán és forró száját a száján, szorítsa, szorítsa magához és csókolja és csókolja és ne engedje gondolkodni és maga se gondolkodjék és csak akkor vegyen lélekzetet, amikor már rég a magáé... Megértette fiam?

Megfogtam a kezét és az ajtóhoz vezettem. Ott félre álltam s intettem a szememmel, hogy gyorsan osonjon be. Elmosolyodtam. Láttam, hogy elfelejt lélekzeni. Aztán behohant. Eltűnt. S én még sokáig, sokáig álltam ott a falnál és csak nagyon halkán fájt a szívem, amikor eszembe jutott, hogy most lett első az én utolsómból, az én igazamból.

... Három év, talán több is elmúlt már azóta. A minap céltalanul bolyongtam az uccákon és séta közben megálltam egy könyvesbolt kirakata előtt. A könyveket még mindig nagyon szeretem. Nézegettem a címeteket s romló szemem elé monoklit szorítottam. Egyszerre érzem, hogy balra tőlem megáll egy kisgyerek és kezecekeit végighuzza az ablakon. Lepillantok rá. Most egy elegáns asszony áll meg mellette és megfogja az üvegen sétáló kezét. Egymásra nézünk. Az asszony, meg én. Meglátjuk egymást. Az asszony arcát elborítja a vér, szája megreszket, megrázza fejét, kiegyenesedik... haragszik... és elrántja a kisfiút. A gyermek ijedten felpillant rám. Megismerem. Különös fény csillog a szeme fölött, a homlokán, meg piros szájacskáján. A lélek különös, ragyogó fénye. Jaj, hogy' sietnek, szinte menekülnek tőlem!... Megy, megy a karesu, szép, lányos asszony, vissza sem néz; csak a gyerek bámészkodik még hátrafelé s ügyetlenül lóg anyja kezén. Olyan ismerős nekem ez a gyerek...

Különös fa

*Különös fa vagyok,
Feled hajlít a szél.
Feled suttognak ágaim,
Eléd hullnak virágaim.*

*Különös fa vagyok,
Tiéd az árnyam, lombom,
Koronám néked bontom,
Tiéd a rügyes tavasz,
S az álmodó telek.*

*Különös fa vagyok,
Minden évgyűrűmmel eljegyeztelek.*

Falu Tamás.

Novek Béla gyáros, a Csehszl. Köztársasági Magyar Népszövetségi Liga ismételtén megválasztott elnöke. (Bergtraum felv., Losonc.)

György Dezső, a szlovenszkói magyar irodalom egyik oszlopa, az ifjúság körülrajongott vezére, nagy külföldi utat tervez. (Makovits rajza.)

Dr. Dávid Sándor losonci ügyvéd, a Csehszl. Köztársasági Magyar Népszövetségi Liga ismételtén megválasztott titkára.

A verklis

Novella — Írta: Szántó György

Ott állt a vörös téren. A fél szeme keskeny fekete szalaggal volt átkötve, a sötét csik ferdén szel. A napban csillogó tar koponyáját. A másik szeme sunyi, kis szürke szem, örökkön hunyorgott és könnyezett. A könnyek fénylő, girbe-gurba vonalban folytak le lilavörös, hatalmasan kiugró sasorr mentén, a lecsüngő piszkosfehér tatárbausz alatt a szájszelethez lehúzódó mély árokba, innen a kiugró csontos áll borostái közé. A szutos, zsinpecsés fekete kazak zsákként lógott az öreg, megörnyedt, kiszakkadt testen, mert a derékszíj hiányzott róla. A lompos, sáros eszimbágyúrt nadrágon több folt volt, mint amennyi nagrág. Csak a kintorna volt ragyogó és új, amint ott pöfeszkedett az iklábu valászszekeken, üvegek csillogtak és tükrök villantak rajta. Forgatójának szépen lakkozott fekete fogantyúja sehogysem illet az öreg bütykös, szennyes, szürke keze, gyászkeretes karmaival.

A verkli első lapjának közepén olajnyomat tarkálított üveg alatt, amely a vadász tenetését ábrázolta. Medvék, vaddisznók, szarvasok, özek, farkasok, rókák és nyulak haladtak a gyászkoesi után és a koporsó tetején ott feküdt a vadász duplacsövűje a medveölő késsel. A verkli felső pereméből díszes farácszat ugrott ki. Ezen ültek Petya és Masa, a két papagály, míg egy magasabban csillogó rézrudon, Elena, a kakadu. Rolluk tropikus színei mélytűzű ékszereként ragyogta tul a nyér árnyalatok skáláján. Ferzya cinoberfeje, karmínszin nyakban és narancs hegyben folytatódott, míg szárnyain citromsárga, indigókék és pávazöld tollak tarkállottak. Farktollain azur, türkiz és pasztelkékek váltakoztak míg Masa a töli színek teljes skáláját ragyogtatta. Csak görbe cső ének tövében és szemszögleteiben égtek miniumvörös pötyök. A kakadu fehér foltján arany árnyalatok tündöklöttek, mint napsugár a havon. És amikor Elena leszállt a földre, hogy az öreg piszkos sapkájából planétát huzzon, mindenki sáttva bámulta, mert olyan volt, mint egy égből aláhulló fantasztikus szirma orchidea.

A roppant teret tékozlóan szórta be a nap fénnel és

meleggel. A verklis könnyező szeme nagy körben sandított végig rajta, a Kreml vörös falától és a Vassilij Blazsenij tornyaitól a Kítai Gerol házsoráig ugorva.

A tér tulsó részén sötétbarna, roppant fakocka meredt és a könnyező szemben mintha gyűzőlet villant volna meg, amikor a végnélküli, hatosorokban menetelő tömegre szegződött.

— Az egyik felin be, a másik felin ki motyogta és megismételte:

— Az egyik felin be, a másik felin ki, ugy-e Masa?

A papagályok hangtalanul hömpölyögtek a nagy fakockán, Lenin mauzoleumán keresztül.

Kis fiucska állott meg a verklis előtt.

— Hát te, te már láttad őt az üvegkoporsóban? kérdezte a félszemű öreget.

A napsütésben ráborult a némán menetelő tömegre.

— Nem, én még nem láttam, hangzott a napsütésben feketén az öreg mély hangja.

— Gondoltam, — mondta a kis fiu. — Sokszor néztek itt. Te csak állsz, állsz és néha furulyázol, néha forgatod a sipkádát.

— Ő meg csak ott fekszik az üvegkoporsóban. — mondta az öreg és kajánul viyorgott egy pillanatig. De aztán dühbetorzultak arcának ráncai.

— Eridj innen, mert hasbaruglak!

A fiu néhány lépést hátrált, aztán csodálkozva nézte, hogyan remegnek az indulattól az öreg bütykös, lilares kezei.

Két baksir jött, aztán egy szerzetes. Két katona is, egy tarka, kazáni viseletű parasztlánnyal. A lány piros csizmái kopogtak és nyikorogtak, az öreg sováran meredt a hatalmas csipőkre, amelyeket keményen riszált a piros-csizmás. Mintha ő lett volna most a tér központja.

A verkliből hangok csattantak a napsütésbe, a piros-csizmás lány elé.

— Nini, a hajósok dala, mondta az egyik katona és pénzt dobott az öreg sapkájába, a planéták mellé.

Néma rendőr őrzi a Buckingham-palota előtt a király állapotáról szóló orvosi bulletint.

London legmagasabb háza, az angol rádiótársaság west-end-i palotája.

A verkli tovább csattogott. Akkor némult el, amikor a kazáni lány színeit felitta a kínai negyed házerdeje.

Az órák egymásután szálltak neki a napsütésnek, mint átlátszó üvegsírályok a hullamtaréj gyöngyházfényű tajtékja felett.

A vadász temetésén alkony rötje borzolta a durva nyomatszíneket, az üveg villanásai rubintvillanásokká tüzessedtek és a tükrök biborfényben égtek a verkli előlapján. És Vasilij Blazsenij hagymakupoláinak kicsinyített konturjai sötét villoszímbe vágódtak ki rajta. Két kis felő úgy uszott az égbolton, mint felrobbant srapsüveg füstcsomója és a vörös fal felől darvak szálltak a Kitájgorodnak marasan a mauzoleumban hömpölygő tömeg fekete vonala fölött.

Négy kozák baktatott elő a megváltó kapuja felől. A köveken csattogott kis tatárlovaik patkója, rézmunkolatu, fekete hüvelyű görbe kardjaik ugrálva verdesték combjaikat. Amint a verkli előtt elkocogtak, az egyik hátra maradt.

— Mond meg a madaradnak, bátyuska, hogy huzzon nekem a sapkádból egy olyan kis papírt. A rjazani vásáron is huzattam és eddig igazat mondott. Nézd, előre fizetek.

Masa féloldalt hajtotta fejét, aztán leszállt és görbe esőrével kikotort egy összezsugorított planétát, mintha értette volna a kozák szavait.

— Honnan jössz? — kérdezte a könnyező szemű öreg, odanyujtva a planétát a lovasnak.

— Asztrakániak volnánk, öreg? Jártál már arra?

A könnyek mintha sűrűbben csurogtak volna a barázdák között.

— Az én jobbágyam vagy, érted? Az én jobbágyam.

A kozák torkaszakadtából felcacagott.

— Bolond vagy te, bátyuska, azt hiszem, bolond vagy.

Még a dédapám se volt jobbágy. Szabad kozákok voltunk mindig is.

Térdével megnyomta a lovacska bordáit és kigörgölve nagy tenyerén a planétát, utánarugaszkodott társainak.

— Látod Elena? Még azt mondji, bolond vagyok. És olvas. Talán igazán bolond vagyok. Ki látott még kozákokat olvasni.

Elena felborzolta bóbitáját és rikácsolt. A siráshoz is hasonlított ez a rikácsolás, a nevetéshez is.

Kocsizörgés vágott belé. Nagycsontu, fekete ló porosz-kált a rozoga batár előtt, a bakról tömötttszakála, hosszuhaju viszoszvaszoncilinderes izvosztesik szólott le.

— Gyere barin, nincs fuvarom, hazaviszlek.

— Nektek már mindenki barin, — dohogott az öreg. — Még a vörösek is.

— Miért ne, ha megfizetnek, mondta a kocsis ledobva körgalléros sötétkék köpenyét és felemelve a verklit a kocsiába.

A félszemű hátravágta magát az ülésben, mint egy nagyur.

A két papagály és a kakadu bütykös kezére telepedtek és lábujjaikkal körülgyűrűzték a ráncos ujjakat,

Az ibériai kápolna tetején ragyogott a kettőskereszt.

Két óriási gépkocsi surrant el mellettük, reflektoraik mögött keresztbetűzött vörös zászlócskákkal.

Az izvosztesik hátrafordult.

— Az a børsapkás ott a hátsó kocsiban, Kamenev elvtárs volt.

A félszemű elmorzsolta egy cukordarabot, azzal etette a papagályokat. A batár egyre hevesebben zörgött, amint gyérült az autók, kocsik, villamosok és emberek kavargása, az izvosztesik egyre jobban ostorozta a lovat.

A Kitofrinokban már valóságos versenyfutást rendeztek a hazatérő kocsisok. Kieresztették a pattogó ostorokat,

Alaska Liedermann, a szép boxbajnoknő, aki igényt tart a box világbajnoknőjének címére.

A szlovenszkói téli vadászatokon egy bátor vizsla elhozza az elejtett rókát.

nagyokat kurjongattak a vodka kérének előérzetében, kocsmákkal mellett hívogatott Moszkva eme koldus és tolvaj negyedében.

A sivár, kormos bérkaszárnnyák között kis, dohos, penészes viskók, düledező kalyibák és üres telkek felerészben ellopott, felerészben korhadt kerítései bujtak az alkonyba. Egy pincehelyiség előtt megállt a kocsi.

— Itt volnánk. Hé, bujjon elő valaki!

Az ajtó, amelyen papír helyettesítette a legtöbb üvegtáblát, felfnyit és csengőjének hangja kiugrott a pincegáorból. Nyurga kamasz jött és letéve a kintornát a kocsi-ról, lecipelte a lépcsőn.

— Ó, dehogya is, hiszen magam ajánlkoztam, mormogott a kocsis, visszatolva a verklis feléjenyuló kezét.

Az öreg mindenáron raakarta erőszakolni a pénzt, de az izosztos megostorozta a lovat.

— Majd ha megfordul a kocka — kiáltott vissza az alkony sötétjéből.

— Haj, haj, mi lett belőlem. Nem fogadja el. Tőlem! — mondta hangosan a verklis, lelépkedve a sötét pincegáadorába.

— Tőlem! — visszhangozta a pincegáador és nevetett, mert ez a jelenet mindennap pontosan megisméltődött és ő mindennap hallotta ezeket a szavakat.

Az öreg tapogatódzva botorkált le és érezte, hogy a pincegáador nevet rajta, különösen ha néha elesik a sötétben.

De a legelső lépcsőfoknál újabb üveges ajtó csillogott és egy petróleumlámpás fénye eloszlatta az ellenséges sötétséget.

A lebuiban hideg volt, mint minden mély pincében nyár elején. Vodkával fűtöttek. A dohos falak mentén körülfutó fapadokon sokan ültek a nagy X-lábu asztalok

mögé bujva. Kinaiak, tatárok, a Kitofrinok betörői, zsebtolvajai, orgazdái, uccalányai. Szorosan egymás mellett ültek a padokon és itt intéztek el mindent, a szerelemről kezdve az opium és kokainkereskedésig.

A verklisnek egy kövér nő mellett jutott hely, amint madarait a konyhában elhelyezve, visszatért az ióba.

— Osináltál ma boltot Dunyecska? — kérdezte az öreg és felszemével a petróleumlámpa lángjába pislogva, átfogta a nő hatalmas csipőit.

— Ma bizony nem panaszkodhatom, — felelte a nő vontatott, éneklő hangon. — De ne csintalankodjon, hé, öreg kecske, hallja-e?

És erős kezével lefejtette az öreg karját derekáról.

— Mit, nem vagyok jó neked? Én, akinek a legnagyobb versenystállója volt az országban? Én? Mi?

A pislogó szemből folytak a könnyek és a petróleumlámpa fénye megcsillant a zezgugos sávoeszkán, amely a barázdák közé vezetett. A kövér nő bugynorékolva kacagott, mellének magas halmái rezegtek belé.

— Voltra nem ad a zsidó, öreg. Hallottam már százszor is mi voltál. Itt mindenki arról beszél, hogy mi volt. De én mindig csak azt mondom: a volt az nincs.

Szavai elvesztek a kocsmá zsebájában és az öreg érezte, hogy a nő derekát most a másik oldalról fogja át valaki. Ismerte ezt a keselyű arcot. Arkád Szosztov volt, a színházi zenész. Senki sem tudta, melyik színház zenekarában fuvolázik, de ő rekedt hangján pontosan tudta az előadásokat elmesélni. Szavai színeket, mozgásokat, formákat, pompát, soha nem élt csillogásokat, sőt illatokat dobtak a füstös lebu örök homályába, ezért a nők szerették a fuvolást hallgatni, amint ilyeneket mondott:

— Anna Pawlova úgy repdesett körül a lila reflektorfényben, mint egy gyémántporral teliszórt pillangó. Vagy:

Szterényi József báró megérkezik az optásügy tárgyalásáról Budapestre. (Az Est felvétele.)

Amundsen reliefképe, melyet Amerika adományozott a norvég Amundsen-muzeumnak.

— Tamara Karsavina berzenkedett, mint egy bronzragyogású páva, kitérve minden szépségét, mint a páva az uszályát.

— Hihi, valóságos költő, — mondta egy-egy uccalány és minden újra elveszett a füstben, zajban, vodkaszagu párában.

Csak a verklis gunyolódott:

— Egy ilyen zenészecke, éhenkórász pi'ulás. Mit tud ő mindezekről? Én öleltem őket. Az én palotámban fűrösztöttem őket pezsgőben. Nekem is volt színházam, zenekarom, tartottam őket, mint a lakájokat.

Mindenki, aki hallgatta, azt hitte, hogy bolond. Csak a karvályképű pikulás látta meg, hogyan támad fel a verklisben egy eltemetett nagyur, a tartásából, a mozdulataiból, a hanghordozásából kiérezte, hogy ez az ember nem játszik, mint a színpadi nagyhercegek. Ezért sze énye) türe lekiesnylő gunyolódását. Viszont annál kajánabb örömmel halászta el előle Dunyecska hatalmas gömbölyű derekát. És végnélkül beszélt. lázban csillogó szemekkel, tetszelegve magának, hogy ezt a férfias nyerseségű ke itőt bele tudja lovalni a szavak mámorába. Aztán egyre inkább köhögésbe fult a rekedt hang, a keselyüarc a vodka hatása alatt a szurtos asztalra hanyatlott és onnan nyalozgatta a nő szép, husos kezét.

Az ivó vendégserege gyérült. Némelyek a konyhaajtón tüntek el, hogy a söntélen át kis koromsütét vackokba jussanak. Vagy ölelések vártak itt rájuk, vagy kis méceses, amelynek lángja fölött tühegyre szurt ópiumgömböcskék sercegetek, soha meg nem élhető élmények áloméletét ígérve.

Az ivóban egy rongyos verte a balulajkát és egy kálmük harmonikázott. Két lány be evisitott:

— Ropjátok, csak ropjátok!

A tenyerükkel paskolták az ütemet, de senkisen ropta és a lányok éneke nevetésbe fult. Az ivó kiürült és ma nem jöttek új vendégek, mint máskor.

— Mi van itt ma? — kérdezte a verklis a volkától kiduzzadt vöröeres szemével a füstbe meredve.

Senki sem felelt, mert Dunyecska eltűnt a zenészel.

— Máskor ebben az időben kezdődik a jövő-menés, sürgés-forgás. Mi van itt ma? — ismételte meg italtól nehez nyelvvél dadogva.

— Ma május elseje van, mondta egy kellemetlen, érdes hang és a söntés homályából az ivó lámpájának fénye bontogatta a kocsmáros kaján, mongol arcát.

— Május elseje, tagolta bambán a verklis. El-se-je, mo-tyogta.

— Felvonulnak a vörös bolondok. Nem láttad este a tereken, uccákon a diadalkapukat? A felöltöztetett szobrokat?

— Nem, nem láttam.

A csendben sercegett a petroleumlámpa. És a bűzös, dohos oduba mintha távoli nagy ritmusok érkeztek volna, millió láb messzi dobbanása.

— Gyülekeznek, — mondta ellenségesen a kocsmáros. — Hallod?

— Nem. Nem hallom.

— Te nem akarsz látni és nem akarsz hallani. Pedig ez a kilencedik május elseje már. Ezentul mindig így lesz.

A kocsmáros mintha sandán vigyorgott volna. De lehet, hogy csak a füstölgő lámpa lángja futkosott végig kiálló pofacsontján.

— Azelőtt talán nem volt májusnak első napja? Mindig is volt. Csakugy, mint a többi hónapnak, te ördög.

Most egy induló foszlányai botorkáltak le a pincegádon. És velük valami sápadt fényesillámok, amelyek hunyorogva álltak meg az ajtó tört üvegjein. E pillan tban esőrögve repedt meg a lámpa üvegfürtője. Korom száldosott.

— Jön az egyik fény. A másikra nincs szük ég, — morogta a mongolarcu és lecsavarta, elfajta a lámpát.

A ritmus most teljes erővel feldübörgött, a menetelő

millió lépteinek döngése. És az induló úgy várt le a gádoron, hogy majd kettéhasította az egyetlen ép ajtóüveget

— A Mjazdnidszkája felé mennek.

Az üvegek zörögtek, a pincefalak remegtek, salétrom és fekete bogarak hullottak le róluk.

— Kilencedszer, azt mondd? — kérdezte a verklis. — És ezután mindig így lesz? Azt mondtad?

Szikkadt, öreg teste együtt remegett az üvegekkel és pincefalakkal. Az ajtón hosszú fénydárda vágott be és ramegve állt meg az X-lábu asztal szutykos lapján.

— És ezt nekem mondd, te ördög? Nekem, egy Kutasov hercegnek? — ordított fel egyszerre magánkívül a félszemű. Nem, nem lesz mindig így! Tudja meg hát minden vörös bitang! Kimegyek és megmondom nekik! Az egész csürhe gázoljon rajtam keresztül! Tapossanak a véremben. De elébük állok és megmondom...

Felugrott az asztalra és ordítóása állati üvöltésbe esapott. Aztán egy ugrással az ajtónál termett. Elvesztette egyensúlyát és arccal zuhant a töredezett üvege be. A szilánkok csörömpölve hulltak alá és ő hátrabukott, a gádort átszuró fénydárdától homlokán találva.

A kocsmáros némán mozdulatlanul figyelte, hogyan ömlenek a kis véresikok tajtékzó szájának kiáltásra meredt nyílásába.

A konyhából kihallatszott a papagályok kiáltóása és a kakadu rikoltozása. Az öreg felnyitotta félszemét.

— Hozd ki a régi verklimet, — mondotta parancsolón, mint egy nagyur.

Az ivó mennyezete egyre erősebben döngött, a Var-savianka egyre ellenállhatatlanabban harsant ki ezer és ezer zeneszerszám, millió ember torkából és a nagy ritmus dübörögve uralta a tér minden porcikáját.

— Forgasd, mondta a félszemű hörögve.

És a régi hintornán nyekeregve mászott elő a régi himnusz:

— Bozse carja chranji.

Öreg színésző

Egész délután a kávéházban ül, kávéja és ujságja mellett, a langy őszi napot úgy szürcsöli, akár a tejszínt, zümmögve olvas és ha nincs ki szembe üljön vele, magában beszélget,

ilyenkor régi szerepeit mondogatja olyan hévvel, hogy a pincér fél az asztalához lépni!

Néha fiatalok telepednek mellé, lurkók, ripacsok,

[növendékek,

akik még el se jutottak a lámpalázig, és csupa ránc, csupa csont öreganyó egykedvűen meséli, hányan lettek érte öngyilkosok, hogy egy diák revolvért fogott rá, az eszeveszett tömeg kifogta a lovakat a kocsijából és az orosz nagyherceg feleségül kérte.

Most mindenki elhagyta, se gyermeke, se szeretője, senkije, a régi lovagok szanaszét futottak, ki a föld alatt, ki Amerikában, ki a Mennyországbán, szekrénye tetején koszoruk fonnadoznak, fehérnemű szekrénye alján szerelmes levelek

[fonnadoznak,

a szája is fonnadt, cserepes, fogatlan és a szíve tipegve jár, akár a lába, elsejénként eljön hozzá öreg barátja halottasegyleti

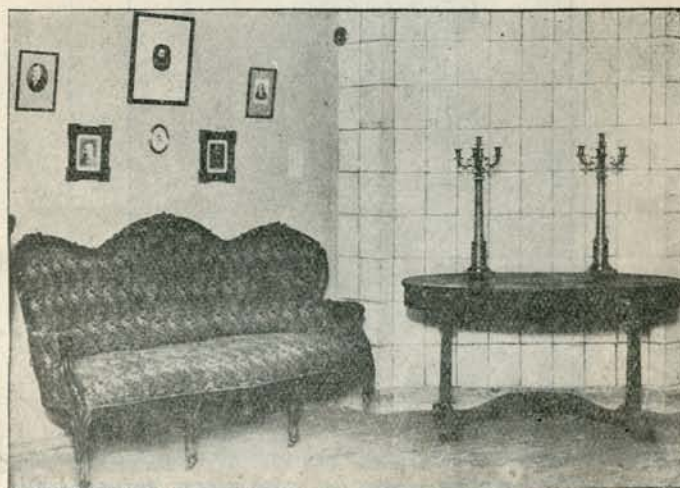
[pénzbeszedő,

elcsevegnek a régi jó időkről és a nagyhercegről, a bozontos vad kozákról, aki most ujságot árul egy párisi uccasarkon.

Tamás István.

A legújabb amerikai felhőkarcoló: a La Salle Club chicagói székháza.

A moszkvai Dosztojevszki-muzeum egyik szobája.

*Uj Rubenst fedeztek föl Berlinben. A nagy festő
1614-ben festette ezt a képét, melynek címe „Dávid
a medvével küzd“ és amely 1827-ben eltűnt.*

*Sport és diplomácia. Halina Konopacka, a női diszkosz-
vetés lengyel világbajnoka, aki nőül megy Matuczewski
Ignác budapesti lengyel követhoz és kegyelmes asszony
lesz.*

A tehénpásár

Írta: Nyári Andor

Erről a vásárról sokáig beszéltek a faluban.

Ugy volt, hogy Csutorás József a vásáran vett egy tehenet. Bisiczától vette, a marhahajcsártól, de nagyon becsapódott vele.

A tehen szép jószág volt, jónak is látszott. A tőgyei duzzadtak voltak.

Bisicz azt mondta, hogy hat liter tejet ad egy fejésre. Ezt a szavával állja.

Csutorásnak tetszett a dolog, megvette a tehenet. De hamarosan kisült róla, hogy Bisicz csunyan rászedte, mert a Kajla bizony két litert is alig adott a hat liter tej helyett.

Csutorás vakaródzott, mérgelődött, aztán egyik napon, mikor megtudta, hogy a hajcsár a kocsmában van, ő is beállított a kocsmába s mikor Bisiczet meglátta, minden harag nélkül barátságosan köszöntötte:

— Adjon Isten! Éppen Bisicz urat keresem.

A hajcsár kezét fogott vele:

— Csak nem a tehénnel van baja?

— De bizony azzal, — szólt az öreg magyar. — Nem adja le a hat liter tejet.

A hajcsár úgy tett, mintha meglepődött volna. Egy ideig gondolkozott, aztán felvetette a fejét:

— Mikor fejte utoljára?

— Reggel.

— Hát azelőtt?

— Este.

— Hát azelőtt?

— Megint reggel.

— Minden nap kétszer?

— Az a rendje, — felelte Csutorás.

A hajcsár úgy tett, mintha megtalálta volna a baj okát:

A megindult téli sportszezon. Erhard Meyke, a német gyorskorcsolyázó bajnok.

A megindult téli sportszezon. Thunberg, a gyorskorcsolyázás világrekordere.

— Azért nem adja le a tejet! — mondta élénken, aztán az öregre nézett. — Hol látott kee olyan kutat, akiből — ha mindig merik — utóbb is ki ne fogyna a viz.

És bőszen magyarázott:

— Nem szabad azt a tehenet mindig fejni. Hiszen rá-megy szegény pára! Az nem olyan közön.éges f. jta. Szi-mentáliai. Amerikából.

Csutorás a kalap alól szemmel tartotta a bőbeszédű embert:

— Ezt nem tudtam, — mondta tompán.

A hajcsár tovább beszélt:

— Pihentesse pár napig. Leadja az a hat liter tejet, mint a pitypalatty!

— Leadja?

— Ejnye, — sértődött meg a hajcsár — de nagyon hitetlen kee!

— Azért érdeklődök, — felelte ravaszul Csutorás — mert izé... nem szeretném, ha bajom lenne miatta. Mert izé... a tehenet eladtam.

A hajcsár fellélekzett, de úgy tett, mintha nagyon rosszlná a dolgot:

— Eladta azt a jó tehenet? — kérdezte és összecsapta a tenyerét. — Na, ilyen bolondot se tett még? életében! Olyan tehenet lámpással se talált volna még egyet.

— Tudom, — bólintott őszinte szívvel az öreg magyar — de hát jó ember vagyok. Ugy gondoltam, hogy más-nak is legyen része a nagy szerencsébe.

Bisicz ur a fejét csóválta, aztán az öreg felé fordult:

— Ki vette meg a tehenet?

— A Kolompos szomszéd.

— Mennyit adott érte? — kérdezte a hajcsár.

— Négy százötven pengőt, — felelte Csutorás gondolko-zás nélkül.

A pápa aranymiséjéhez.
XI. Pius legújabb arcképe.

Repülőexpedíció Brazília őserdejében. Az expedíció tagjai a vademberek között.

A hajcsár megcsóválta a fejét:
 — Ejnye, ejnye! Ha tudtam volna, hogy eladja, én is adtam volna érte annyit.
 Csutorás gunyosan mosolygott:
 — Van is a Bisicz urnak négyszázötven pengője!
 A szavakat olyan lekicsinylően ejtette, hogy Bisicz összeráncolta homlokát:
 — Tréfál velem? — kérdezte tompán.
 — Nem én! — felelte a magyar. — Azt mondták, hogy végrehajtást vezetnek a házára.
 A hajcsár belepirult a vádba:
 — Az is hat ökör volt, aki ezt beszélte!
 — Az meglehet, — húzta fel az öreg a vállát.
 — De hát az ember azt hiszi el, amit mondanak.
 Vállat vont:
 — Azért nem kínáltam Bisicz urnak. Mondok, minek, ha úgy sem tudja kifizetni.
 A hajcsár szeme erre már felvillant:
 — Hát csakugyan elhiszi, hogy nincs négyszázötven pengőm?
 Csutorás a pipáját kotorászta:
 — Nem láttam, hogy volna! — mondta tompán.
 Bisicz ur megmérgekedett:
 — No, a mindenit keenek! — fakadt ki, azzal a belső zsebébe nyult, kivett egy marék pénzt és Csutorás felé tartotta. — Ez mind száz pengős!
 Az öreg nézte a pénzt, aztán kis idő múlva ravaszul megszólalt:
 — Nem hamis?
 A hajcsár elsápadt:
 — Hallja, ne tréfáljon velem! — mondta vésztijszólon s a pénzt elibe tette.
 Csutorás a kezébe vette a pénzt, nézte, forgatta.
 — Jó pénz!
 A hajcsárra tekintett:
 — Hát a másik?
 A hajcsár a másik százast is elibe dobta:
 — Ez is százast!
 — Ez is jó!
 — Hát ez? — potyogtatta most már mérgesen Bisicz a százásokat.
 — Ez is!
 — Na, ez biztos hamis!
 — Ez is jó! — beszélt az öreg.
 — Ez meg ötvenes!
 — Szép pénz. — szólott, aztán felnézett. — De ennyi elég is. Éppen négyszázötven.
 A belső zsebébe nyult, elővette a tehén passzusát, amit még a hajcsár adott neki és feléje nyujtotta:

PÖSTYÉN

TÉLI KURÁK:

CSÚZ-KOSZVÉNY-ISCHIAS.

Pöstyén különlegessége a "Thermia Palace" és „Irma-fürdő“ közös palotája, mely a 67°C vulkanikus iszapforrások felett épült. (A beteg a szobából fűtől folyóson jut az iszapfürdőkhöz). Hall télikerl, reuniók. — Felvilágosítás, prospektusok: FÜRDOIGAZGATÓSÁG, PÖSTYÉN.

— Hát akkor tessék!
 A hajcsár nagyot nézett:
 — Mi ez?
 — A passzus: a tehénről.
 A hajcsár furesán pislogott:
 — Hiszen az előbb azt mondta, hogy eladta!
 — Hát persze, — felelt Csutorás, — Most. Azt mondta, hogy megadott volna érte négyszázötven pengőt.
 A pénzt zsebre vágta, aztán kifelé mutatott:
 — A tehene ott áll az istállóban. Használja egészséggel!
 Azzal faképnél hagyta a bámuló hajcsárt s az ajtót be-
 vágta maga után, hogy csak úgy puffant.

A lugánói fürdőpalota díszterme, a népszövetségi tanácsülés színhelye.

A Képes Hét gyermekszépségversenye

Edelmanni Magda, Nagyröce.

*Demény Attila,
Arangosmarót.*

*Szöllőssy Bözsike,
Rimaszombat.*

Ferjentsik Dórika, Zólyom.

Petrecky Baba, Nagybocskó.

Neumann Pali és Gyuri, Privigye.

Farkas Ida és Edit, Trencsén.

Koch Pubi

Bartos Mucó, Léva.

Kruss Alika, Opatovce.

*Rehorovszky Jenőke,
Pozsony.*

mostanában sokat foglalkozom a legjellemzőbb emberi tulajdonságnak, a hiúságnak természetrajzával. Jegyzeteket csinálók, figyelem az embereket s főként persze azt közülük, akivel legtöbbet vagyok: magamat!

Talán még könyv lesz belőle egyszer. Kimerítő elvi tanulmány, a nevetséges és gyarló emberi hiúság hü tükre. Nagyszerű könyv lesz. Biztosan nagy sikere lesz. Hogyne, hiszen a fotografiám is ott fog diszelegni a címlapon. Meg az autogramom. Képzelmék.

Mióta ez a mulatságom, szinte napon-ta kapom rajta magam, in flagranti, apró hiúságokon, amiket eddig észre se vettem. Annál meglepőbb a dolog, mert az utóbbi esztendőben, sok hányattatás és szenvedés kárpótlásaképepep már elhittem magamnak, hogy ezeknek révén legalább leszoktam minden hiúságról, ami nagy előny volna, lévén az érzékeny hiúság magában is a legtöbb szenvedés forrása.

No de hát erről szó sincs.

Multkor meséltem már róla, hogy mi-ként kaptam rajta magam, a villamoson, ahogy figyelem az újságot, tetszik-e neki a cikkem.

Ez magában még egyszerű dolog, az illet mindenki természetesen szokta találni és hajlandó megbocsátani, még másoknak is.

Vannak cifrább hiúságok, amiknek észrevevéséhez már bizonyos gyakorlat kell.

Kapásból feljegyzek itt egyet, amit akkor, mikor rábukkantam, egy szóval noteszembe rögzítettem, hogy el ne felejtsem.

Telefon. Tévesen hívnak fel. Nem mondom be a nevem, kérdezem, ki beszél. Az illető meglehetősen ridegen visszakérdez, hogy én ki vagyok. Már ez nem tetszik, kissé indulatosan lekéztetem, hogy azt neki kell megmondani, ő főlényesen leint és visszautasítja a lekéztetést. Iszonyu méregbe jövök. Hogy mer velem így beszélni?! Kialtom hangosan.

Velem!

Velem — akiről nem is tudja, ki vagyok, hiszen nem voltam hajlandó elárulni. Velem — aki az ő számára nem is létezem.

Ugyan mit jelent itt az önérzet, hogy velem?

Semmit. Egy pusztá hangot. Mert hisz csak annyit szerepel belőlem a telefonkagylóban, amit a fülén tart.

Erre a pusztá hangra vagyok olyan büszke, ezzel azonosítom magam, ezzel szemben követelek hódolatot és tiszteletet és alázatos főhajtást, mint Gessier, aki megkövetelte, hogy a kifüggesztett kalapjának köszönjenek.

Hát persze — az én hangom!

Neki ebből a pusztá hangból éreznie és tudnia kellene, hogy micsoda kivételes, esodálatos ember tulajdona lehet!

Ezt nem tudtam eddig magamról. Hogy a hangomra hiu vagyok.

Most ezt is tudom. Egyre többet tudok. Milyen tudós vagyok.

Karinthy Frigyes.

Péter (50 éves, pepitaruha, vadászkalap): Rettenetes ez a mai világ.

Pál (50 éves, szmoking, monokli): Miért?

Péter: Csak.

Pál: Ez nem indok.

Péter: Azért mondom, hogy csak, mert ezt nem kell indokolni. Mert ez egy rettenetes világ! Sodoma!

Pál: A régi nem volt Sodoma?

Péter: Nem.

Pál: Hát milyen volt?

Péter: Te nagyon jól tudod. Az emlékek raja zudul föl bennem... hol kezdjem? Az asszonyok, akik a világ legremekebb háziasszonyai voltak?... Igen. Az volt a büszkeségük, hogy milyen vasorákat adtak. Tultettek egymáson. És a férfiak? Milyen hangos, kedves, duhaj élet volt az. Jókedv, gondtalanság. A nótáik? „Káka tövén költ a ruca... Magasan repül a daru... Minek turbékolatok bugós vadgalambok...”

Pál (a foga közt): Ornitológia.

Péter: Mindenki ur volt, aki ur volt. Akkor az „y” számított a név végén. És a huszárok! A vármegye! A minisztérium. És a leányok! Kedves, szelid leánykák — az akkori decens divatban, sarkig, nyakig eltakarva a férfiszemektől.

Pál: És te ezt helyesnek talárod?

Péter: Miért? Talán te nem ezt tartod helyesnek?

Pál: Folytasd, kérlek.

Péter: Én idegen vagyok ebben a kavarodásban. Itt vad muzsikára kerengenek, itt fiatal leányok, fiúk táncolnak, motocikliznek minden garde nélkül. Olyan költöket istenitenek, akiket én meg sem értek, pedig te is tudod, hogy én értelmes gyerek vagyok. Rettenetes ez a mai világ. (Sóhajt.)

Pál: Péter! Én pedig azt mondom neked, az a világ volt rettenetes, amelyikért te most rajongsz.

Péter: Ezt komolyan mondom?

Pál: Ez az én meggyőződésem. Ti, a legtöbben, akik még ebben a másik világban éltetek, amikor Ferenc József mögött becsukódott a kapucinusok kriptája, ti is beadtátok a kulcsot. Hipnótikus álomban meredtek a multra, Strausz-keringő kell nektek ma is, meg ipityomriptom és nem tudjátok elhinni, hogy a világ nem állhat meg a különben igen szimpátikus eigányhad muzsikájánál, valamint hogy nem mehetsz konflison e város másik végére tisztán a tradíciók iránti tiszteletből, mikor sürgős dolgod van és autó van és autóbusz van a világban. És barátom! Ma már kezd nem a név számítani, hanem az ember. Milyen ügyes, mit tud, milyen tisztességes, mennyit keres. Hajdan régi, bieder kereskedősaládok ifjai otthagyták apáik tisztaság üzetét és elmentek huszárnak, miniszteri fogalmazónak — mert ez volt az elegáns. Az ugynevezett „elegáns pályák” ez volt a régi világ rákfenéje. Ezt a pocakodat, aminek nem szabadna lenni, még a mult időkből szerezted, amikor majd agyonlöttek bennünket véres hurkával és töltött káposztával. Te, akár hiszed, akár nem, ez a mai asszony is ember. Ez külföldet jár, idegen írókat is olvas, dolgozik, alkot, kitalál és épp ezért

önálló. Az erkölcsök? Baj mindig volt, mindig lesz... ezen nem segít a hipokrita szemforgatás, hidd el nekem. Kifogásod van a mai muzsika ellen? Hát tudd meg, boldog vagyok, ha jazzmuzsikát hallok. A szimpla kis kuplék, a szmaling, a Wienerliedek után új, különös hangszerek jajgatnak föl, élvezem a furcsa harmóniát, idegen országok levegőjét a muzsikában. A tánc? Én emlékszem, mikor az alispánédát kétszer körülvezőszoltad a nagy báltermen, ideges szivdobogást kaptál tőle. És veled együtt a fél vármegye. És az tetszett neked, hogy nem láttál semmit a leányokból, akiket feleségül akartunk venni, nem tudtad milyen a nyaka, a lába, a dereka, mert a sok halesont, puff, turnür, mieder gondosan eltakarta előled... Ez a mai divat szabad, könnyű, azt mondhatnám sport-szerű, nem kínozza a nőket, nem győtri el a testüket, szabadon hagyja a lábukat és mert megszoktad e látványt, épp azért természetes...

Egy baj van barátom! Téged is invitál ez a mai kor, mint mindenkit. De te a kor hívószava elől eldugtad a fejedet a homokba. Azt hiszed, öreg vagy, mert apádat nézed, meg nagyapádat és mert a kalendárium szerint itt az alkony. Szó sincs róla! Ez a mai fiatalság más — ez nem tiszteli úgy a kort, hogy minduntalan pofoncsap a nagy tiszteletével, ez tudja, hogy van sport, van lelki frissesség, — sőt honorálja, kedvesen honorálja azt, aki minél tovább köztük akar maradni. Ha ezelőtt harminc évvel valaki az én koromban kiállt volna táncolni, azt elkergették volna a hivatalából. Látod, én pedig éppen táncolni megyek, két ifjú leánnyal, egy szökével és egy barnával és meg vagyok róla győződve, hogy mind a kettő szívesen fogyaszt velem egy teát és eljár egy blues-t vagy egy tangót...

Péter: Hát szervusz.

Pál: Szervusz. (El.)

Farkas Imre.

Harc egy királynő szibéért

Három francia város áll most harcban egy szép asszony, egy világszép királyné szibéért. A történet elég érdekes, de korántsem oly regényes, mint amilyenek első pillantára látszik. Mert az a sziv pontosan négyszáz évvel ezelőtt már megszünt dobogni. Hanem azért minden régisége mellett elég jó állapotban van, mert annak idején korának legjobb metódusa szerint balzsamozták be. Azóta is pompás aranyhüvelyben, a pompás aranyhüvelyt pedig még pazarabb aranyurnában őrzik. Annak a bretagnei Anna királynénak a szivéről van szó, ki nagy szerepet játszott Franciaország történetében.

Az aranyurnát s benne a mumiaszívet ezidőszent Loire megye történelmi muzeumának egyik szép vitrinjében őrzik. Ámde jelentkezett nemrég a nantesi muzeum igazgatója s történelmi bizonyítékokkal állt elő, melyek azt mutatják, hogy régibb joga van Anna királyné szivére, melyet, ha másképp nem lehet, bírói uton követel vissza magának. De ahol ketten vitáznak, a régi közmondás szerint akárhánszor a harmadik győz. Könnyen megeshetik, hogy a két muzeum

pereskedése azzal ér véget, hogy a per tárgyát Páris város muzeuma kapja meg, mert az is bejelentette igényét bretagnei Anna szívére. A kérdésben minden valószínűség szerint a francia közigazgatási bíróság dönt, melynek tanácsa előtt oly pert, mely egy női szív körül fordul meg, eddig még nem igen folytattak.

Az a nő, kinek szívéért most, négy száz év elmúltával oly ádáz csatát vívnak, viszontagságos életpályát futott meg, mely szorosán függ össze Franciaország történetével. Tizenhat éves volt, mikor már nagy harc dult a szíve meghódításáért. Három nemesember vetélkedett érte s egyikük, d'Albert Alain, a breton várur, erőszakos módon akarta elrabolni választottját. Híret hallotta Anna kisasszony nagy szépségének VIII. Károly francia király s ő is a szép nemes hölgy kérőinek sorába lépett. Csakhogy bretagnei Annának a négy kérő egyike sem kellett, mert szívével már rég Miksa német császárt ajándékozta meg, aki császár léteire költő és filozófus is volt. S a császár, jóllehet bretagnei Annát sohasem látta, hanem csak hírből ismerte, követe útján megkérte a szép hajadon kezét. Az esküvő meg is történt a császár távollétében, akit evégből kinevezett külön követe képviselt az esketés szertartásán. Ámde VIII. Károly királyt ez nem zavarta abban az elhatározásában, hogy a bretagnei hercegkisasszonyt hitvesévé teszi, jelentékeny haderővel vonult be Rennes városába s bretagnei Anna és Miksa császár házasságát érvénytelennek nyilvánította. Bretagnei Anna most már felhagyott minden ellenkezéssel s rövid idő múlva Franciaország megkoronázott királynéja lett. Néhány évvel ezután a király meghalt s örököse, XII. Lajos is beleszeretett franciaországi Annába, kit ezután másodszor is Franciaország királynéjává koronázták meg.

A szép királyné harminchatéves volt, mikor meghalt. Halálós ágyán meghagyta, hogy balzsamozzák be, rejtjék aranyhüvelybe s vigyék Bretagneba a szívé. Így került a szív Nantesbe, hol hosszú ideig őrizték a város muzeumában. Száz évnél hosszabb idővel ezelőtt a muzeum az aranyhüvelybe zárt szívet letét gyanánt odakölcsönözte Loire megye történelmi gyűjteményének, mely azóta magánál tartotta a drága ereklyét. S most Páris is bejelentette igényét a szívére annak a nőnek, ki valamikor két királyi férj oldalán uralkodott Franciaországban.

Expedíció Noé bárkájának felkutatására

A „Manchester Guardian“ jelentése expedíciót küld az Ararát hegyére Noé bárkájának felkutatására. Chicagóban szerint Chicago városa egészen komolyan foglalkozik azzal a tervvel, hogy ugrálszik nem kételkednek abban, hogy az mberiség ősapjának bárkáját megtalálják, mert — ahogy az expedíciós-terv határozati javaslata mondja — „ha Noé a vízözön után csakugyan kikötött az Ararát hegyén, akkor a bárkát ott biztosan meg kell találni, annál is inkább, mert a hegyen a levegő oly ritka, hogy a bárka ellenállhatott az évezredek idővasfoganak.“ A derék chicagóiak 1933-ig

remélik megtalálni a bárkát, hogy az abban az esztendőben rendezendő világkiállítás főattrakcióját képezze.

Boldog Amerika, amelynek van pénze ilyen szelid kis örületek megvalósítására! Az expedícióhoz meg az a megjegyzésünk, hogy remélhetőleg teljesen hasznavehető állapotban találják meg a bárka gépeit, úgyhogy idegen segítség nélkül is átszelheti az Óceánt, hogy büszkén befusszon Chicagóba. Mit lehessen tudni, amilyen élelmeselek az amerikaiusok, még megéljük, hogy a világkiállításon ott fog szerepelni a bárka! Majd akadnak szakemberek is, százszázalékos amerikaiak, akik jó pénzért a bárka okmányokkal kimutatható eredetiségét garantálni fogják.

Egy rettenthetetlen püspök

Az Uj Hebridákon nemrég különös eset játszódott le, mely nagy port vert fel az angol lapokban. Dr. E. Merivale, Melánzia püspöke, ahogy a „Daily Express“ jelenti, inspekiós körutra indult. Amikor Lamalangáról motorcsónakján utban volt a quatuapei misszióstelepre, azt a hirt hallotta, hogy egy francia gőzös parancsnoka, aki a szigeten járt, hogy ott farmmunkásokat toborozzon, egy bennszülött fiatal feleségét erőszakkal a hajóra hurcoltatta és vonakodik az asszonyt kiadni. A püspök azonnal üzöbe vette az asszonyablót és sikerült is hajóját elérnie. Amikor a kapitány meglátta a püspököt, ráfogta fegyverét és megfenyegette, hogy lelövi, ha a fedélzetre mer jönni. Dr. Merivalt ez a fenyegetés teljesen hidegen hagyta és felkapaszkodott a fedélzetre. A kapitány közelebe érve, lenyomta a fegyver csövét és megragadta a vállánál. Hasztalan hívta a kapitány a legénységét segítségül, csak egy ember merészkedett a közelbe, aki egy nagy doronggal ütni kezdte a püspököt. A püspök azonban rettenthetetlennek bizonyult, mert mártírként, jajszó nélkül állta az ütéseket, míg a motorcsónak legénysége átkutatta a gőzöst, kiszabadította fogságából az asszonyt és átkísérte a csónakra. Ekkor a püspök is elengedte a kapitányt és embereivel együtt távozott. Miután az angol kormány a püspök jelentése alapján hivatalos vizsgálatot rendelt el, valószínű, hogy a francia gőzös parancsnoka viselni fogja a nem mindennapi emberrel való következményeit.

Irodalom, művészet, zene

Paál Ferenc: Lenn

A sok polémiát kiváltott és vitás értékű „Hamu alatt“ után Paál Ferenc új könyve meglepetés gyanánt hat. Mondhatni: irodalmi csemege; artisztikus külsőségeiben és bizarrságában művészi élmény.

A „Lenn“ ugyanugy egy tisztulási processzusnak stációja, mint a „Hamu alatt“ volt, de ami a „Lenn“-ben az őszinte valóság erejével hat, azt mintha már egy merőn más ember hozta volna elénk. Paál nem szertelenkedik többé, nem keresi a kulcsregények olcsó hatásait, ha-

nem a művészember megértő szemével kutatja a közvetlen környezet emberi vonásait. Míg a „Hamu alatt“-ban igen gyakran sémák mozogtak és az egész könyv nivóját a Bildungsromanok hosszú sora szabta meg, addig az új regényben nincs egy alak, mely nem élné a legvértelmebb életet és nincs egy jelenet, mely kizökkentene az első oldalakon pompásan körvonalozott élettelen milióból. Pedig az író nem könnyíti meg feladatát a legbizarrabb figurákról rajzol mesterien éles portrékat.

A Hamu alatt-ban megnyilvánuló iráskészség a Lenn-ben sokkal tisztultabban áll az író rendelkezésére. Paál lírája igen gazdag érben fakadt fel és ezzel a lírai formaemlémmel meglepően gazdaságosan bányák, a külön figurák köré a dunántúli kisvárosnak megkapó vonalait rajzolva. Kevés írónk van, mely ilyen nosztalgia-mentesen tudja megszólaltatni a kisvárosi lelkét és aki ennyi érdekességet tud kibányászni a milióból. Paálnál élnek a kövek, értelmet kap a köd és a kisváros unalma sejtelmes színekkel, fényekkel telítődik. A lírai regény formája, a mondanivaló zártasága és az író tisztult iráskészsége Füst Milán kisregényeit juttatja eszembe.

Egy reménytelen életet élő, kopott kis ujságíróról van szó a regényben, egy unásig ismert és mégis meglepően újnak ható félembersorsról, arról az utról, mely feltartóztatlanul a fertőbe, de onnan az emberi én felszabadulásához vezet. Egy nagy zuhanás és a könyv, anélkül, hogy a lejtő kezdetét és még inkább a szakadék fenekét éreznék. Mintha ez nem is volna fontos, mintha az író a főhőssel csak éppen érinteni akarta volna egy különös, bizarr alak életét, akiről valamikor még sok mondanivalója, vallomása lesz. Ezért nem bántó a regény reménytelen befejezetlensége.

Paál Ferenc írói oevréjében a „Lenn“ jelentősebb állomás emigrációs regényénél és örvendetes volna, ha azon az uton haladna tovább, melyre új könyvével ráért.

Egri Viktor.

Heine és a Rothschildok

Conti Cézár gróf a Rothschild-család történetével foglalkozó nagy munkájának most megjelent második részében érdekes dolgokat mond el Heine Henriknek a Rothschild-család párisi főnökéhez, Rothschild James báróhoz való viszonyáról. Heine, a német cenzura üldözése elől menekülve, 1831 május havában tudvalevően, úgy mint Börne is, Párisba költözött. Heine párisi tartózkodásának mindjárt első éveiben nagy érdeklődést keltett maga iránt. A Revue des Deux Mondes közölte fordításban harci utazásának egy részét, költeményeinek két kötete is jelent meg francia nyelven. A párisiak — mondja Conti gróf — kezdetől fogva felismerték benne az elsőrangú költőt tehetőséget, a francia irodalom legelőkelőbbjei magukhoz hasonlóknak ismerték el. Az egyéni tulajdonságait már kevésbé tartották nagyra. Hamar észrevették különöségeit, szertelenségeit, a jellemében felfedezhető ellentmondásokat. A Metternich szolgálatában álló diplomaták és kémek egyenesen azt mondták róla, hogy az em-

bariség selejtjéhez tartozik. Egy jelenés, mely ebből a körből eredt, s melyet a bécsi állami levéltárban találtak meg. „erkölcsi és politikai kaméleonnak“ mondja a megbizhatatlanságáért.

Természetes, hogy Heine hovahamarább ismeretségbe esett Rothschild James-szel, már azért is, mert már az atyja, különösen pedig a nagybátyja is jó ismeretségben volt a Rothschild-családdal. Heine ugyan nem mulasztotta el, hogy munkáiban maró gunnyal nyilatkozzék a Rothschildokról, de nagyon sokszor irt kedvező hangon is a családról, persze, ugymond Conti gróf, nem anélkül, hogy különböző okok miatt lekötelezettje ne lett volna anyagi természetű szíveségek révén James bárónak. A „nagy báró“ nem egyszer látta vendéglől irodájával kapcsolatos termeiben bizalmas ebédeken, azonkívül pedig — mint Heine maga mondja — részt juttatott neki, „sokszor minden külön felkérés nélkül, majdnem minden nagy hitel-műveletének eredményeiből.“ Hanem azért Heinenek majdnem sohasem volt pénze, mert a pénz sohasem melegegdehett meg nála, azonkívül pedig azért sem, mert sokszor vett részt Rothschild tanácsa nélkül oly spekulációkban, melyek reá nézve nagy veszteséggel értek véget. Rendszeres támogatást Rothschildtól sohasem kapott, bár nem egyszer adta értésül a bárónak, hogy szüksege volna erre vagy arra és olyankor James, ki csodálta tehetségét, a tollától pedig rettegett, néha juttatott neki ügyes módon egy-egy színész végzett részvénykülönbözeti üzlete révén valamelyes pénzt, igaz, hogy néha szándékosan félre is értette egy-egy leplezett formában eléje terjesztett kérését. Heine nem fukarkodott egy-egy elismerő szóval, mikor alkalma nyílt reá, de máskor szívesen gonyolódott James bárón és szemére vetette fősvénységét és kapzsiságát. Valószínűleg nem magára gondolt, mikor ezt írta „gondolatai és ötletei“ közt: „Rothschild ellenségeinek derékhadserége azokból az emberekből áll, kiknek nincs semmijük; ezek mind azt gondolják, hogy amiből nekünk nincs, bőven van Rothschildnak. Az ilyen, mihelyt a pénze elfogyott, Rothschild ellensége lesz.“ Pedig állt ez Heineről magáról is. Aztán megint csak imponált neki az irigyelt bankár tündöklése és gazdagsága. Nagyon melegen, sőt dicsőítő módon szól James feleségéről, kit nemcsak Páris legszebb asszonyának mond, hanem azt is megemlíti róla, hogy nemcsak szellemével és ismereteivel tűnik ki, hanem foglalkozik gyakorlati módon a képzőművészettel is.

A bárónő nagy tisztelője volt Heine költészetének s akárhánszor szólott csodálattal Heine műveiről, ami nagyon hízeltgett a költő hiúságának. Heine valósággal rajongó tisztelettel viseltetett Betty bárónő iránt, aki szívesen hallotta, mikor a költő egy-egy célzást tett arra is, hogy oly fenkölt szellemű hölgy, mint ő, a számok oly józan emberének lehetett a feleségévé. Heine rendszeresen megküldötte a bárónőnek minden munkáját, még azokat is, melyekben James bárót nevétségessé tette. A rossz benyomást ilyenkor egy-egy mentegető szóval igyekezett eloszlatni. De Heine tud-

ta, hogy mit tesz, mikor kissé élesebben emelte ki a házastársak közt levő ellentétet. Betty bárónő ismételt meghívta magához, s ilyenkor Heinenek alkalma nyílt előterjeszteni egy-egy kérését mások érdekében is. Utóbb, mikor már a „matrac-sírjában“ feküdt betegen, ezt írta egyszer Betty bárónőnek: „A világtól való elkülönültségemben sokszor vizsgálta meg a kegyed képe, mely a legdrágább művek közt foglal helyet emlékezetem képtárában.“

Színház, mozi

A film női szemmel nézve

Figyelemreméltó, hogy a film, amely több mint két évtizedes diadalmas utján majdnem semmit sem tett a tömegek szellemi és lelki színvonalának emelésére, sőt „ez kell a népnek“ örve alatt legtöbbször visszaélt a rendelkezésére álló nagyszerű eszközökkel és lehetőségekkel, milyen kitűnő munkát végzett az izlés elterjedése körül. A női öltözködésben és a lakások berendezésében megnyilvánuló izlésre gondolok. Ha ezelőtt száz nő közül tíz volt jól öltözve és száz lakás közül tíz volt izléssel berendezve, akkor a statisztikus ma föltétlenül ötven percentes jelentős emelkedést regisztrálhat. Aki egy kicsit nyitott szemmel figyeli a dolgokat, ezt az eredményt a film javára fogja írni.

A hollywoodi és berlini stúdiókban összehordták és rekonstruálták mindazt, amit az emberi kultúra és civilizáció ezideig megteremtett. Felépítették Pompejít, a régi Rómát, Jeruzsálemet, az egyiptomi piramisokat, a hellén és római építőművészet remekait, a renaissance kincseit. Elővarázsolták az emberiség egész multját, visszahozták a mögénk került összes időket, mi sem természetesebb hát, hogy a felvevőgép lencséjébe belefért modern életünk teljes gépezete is.

Ha igaz az, hogy a nő más szemmel nézi az élet jelenségeit mint a férfi, akkor ez a filmre kétszeresen áll. A nő minden lelki és szellemi emóción túl úgy nézi a filmképeket, mint egy megelevenedett divatlap megelevenedett illusztrációit. Amikor a férfi csak azt látja, hogy mondjuk, Pola Negri milyen szép és mennyire művésznő, a nő ezenfelül már el is leste Pola Negri ruhájának grációz vonalát. Tagadhatatlan, hogy a kis varró- és masamód-leányoknak a Courts-Mahlereknél is jobban megártott a mozi-beli hamis romantika és az egészségtelen szentimentalizmus, de megtanultak öltözködni és mozogni. A nőnek különben is gyors a tanulékonyága az ilyesmiben. Ezelőtt a nők nagyrésze csak jó-rossz könyvekből ismerte egy jobb és szín-pompásabb élet kereteit és kinek-kinek tehetség és fantázia szerint adatott meg, hogy eljutt-e az izlés felső garádcságig. A színház nem volt és nem lehetett soha annyira a tömegé, különösen mifelénk csak nagyobb városok emberei juthattak ehhez a szellemi felfrissüléshez. A főúri és úri lakások, amelyekben egy lezsúrt és kifinomodott izlés uralkodott, még bepillantásra sem nyíltak meg a tömegek előtt.

A mozi a tömegek öröme és szórakozása mindent megadott egyszerre, ami ezen a téren hiányzott. A modern tárgya, filmek bizonyos fokig pótolják a divatrevüket és szemléltető képsorozatok arról, milyen legyen az izléses, modern kényelmes, testi és lelki igényeinknek megfelelő lakás interiórje. A moziiban tanult az iparművésznő, a varrónő, a háziasszony és az a nő, aki eddig, ha meg is tudta fizetni a párisi modelleket, nem tudta, hogyan kell mozogni, járni benne.

Persze, van az éremnek egy másik oldala is. Mintahogy a modern színház rendezésben gyakran elsikkad a szó s a rendezőnek elsőb hely jut mint a költőnek, a filmnél is elvesz gyakran a lényeg a dekorációban. Vagy inkább így: mivel a filmnél a lényeg sajnos legtöbbször talmi és népbutító, nem is baj, ha elvesz. De az már gondolkodóbaejtő, hogy a női speciális látás a moziiban nemcsak abban fejeződik ki, hogy a nő eltanulja az öltözködés és interieur művészet titkait, hanem mint mindenütt másutt, itt is vannak a nő dekoráció és öltözködésbeli izlésre való törekvésének tulhajtottságai. A nő odáig megy, hogy már csak dekorációt akar. A nők nagyrésze nem szívesen nézi meg azokat a filmeket, amelyek nincstelen emberek szomorú, sívár életét tükröztetik, amelyekben az élet igazi arca van jelen. Irtózik ezektől a filmek-mektől, mint a szegényszagtól és a legjobbjabb filmszínészről sem tetszik neki, ha nem pompázatos miliőben, ragyogó ruhákban, hercegisasszonyként jelenik meg, hanem szegény munkásasszonyokat alakít.

Ugyanakkor, amikor a nő megtanulta a moziiban, hogyan kell decensen, jól öltözködni, hogyan kell lakását izléses, barátságos othonná varázsolni, pár lépéssel tovább ment a kelleténél. Amilyen arányban hajlik a luxus felé, alyan arányban mélyíti el a társadalmi osztályok között fennálló szakadékokat.

Szenes Erzs.

Villa a tizenötemeletes ház tetején

Egy hatalmas amerikai színházi tröszt.

Egyéves amerikai tartózkodás után Newyorkból visszaérkezett Berlinbe Jean Gilbert, a kiváló német zeneszerző, aki legujjabban két operett megzenésítésével foglalkozik. Mindkét operettszöveg szerzője magyar. Az egyiké: Fodor László, a másiké: Biró Lajos. Jean Gilbert Newyorkban a Schubert-tröszt szolgálatában állott s mint ilyen, nagyon eredményes munkát végzett. Hazaérkezése után interjú adott newyorki tapasztalatairól itt közlünk néhány nagyon érdekes részletet az interjúból:

— A szinigazgató Amerikában általában az, ami nálunk a rendező. Az amerikai színházüzem legfontosabb személyisége — producer. Az ő személye körül fordul meg minden, az ő neve rikolt a plakátokon és minden hirdetésben, amely a készülő darabról a lapokban megjelenik. Az igazgatórendező, a szerző, a komponista, meg a színész neve el-tűnik a producer nevének árnyékában. Az amerikai producer abban a pillanatban, amikor megszerzi egy darab elő-

adási jogát, megszerzi filmjogát és könyvkiadási jogát is. Egyáltalán Amerikában csak azoknak a daraboknak lehet reményük arra, hogy filmet készítsenek belőlük, amelyek színre kerültek már a színpadon is és — sikert arattak. A producer szabadon rendelkezik minden megszerzett színdarabbal. Bármilyen változást eszközölhet rajta, átseportosíthatja az egész darabot, kihagyhat belőle felvonásokat és új felvonásokat irathat bele. Az amerikai producernek az az álláspontja:

— Azt teszem a pénzemért, amit akarok!

— Én a Schubert-tröszt szolgálatában álltam. Ennek a trösztnek két pompás vezetője van: a két Schubert-testvér, akik emberfölötti munkát végeznek. Sohasem hittem, hogy ilyen munkateljesítőmre ember képes legyen, mint amilyenek ezek ketten képezek. A Schubert-testvérek minden bizonnyal a legnagyobb színházemberei az egész világnak. Üzleteik mérete egyszerűen gigantikus. Egyedül Amerikában 40 színházuk van, csak Newyorkban 27 színház áll az ő vezetésük alatt. Ezenkívül Londonban is van öt színházuk. A Schubert-tröszt üzletháza Newyorkban a 44-ik utcában van. A ház tizenötemeletes. A ház tetejére egy kis villát építettek. Ott lakik a fiatal Schubert, az idősebb Schubert az elnöke a trösztnek és ő vezeti a Schubert-színházak drámai osztályát. Természetesen nagyon sok mozija is van a Schubert-trösztnek!

A 44-ik utcában lévő üzletház forgalma olyan, mint egy óriási áruházé. Naponta több mint ezer ember fordul meg ebben az épületben, amelyben annyi a dramaturg, a fordító és a — detektív, mint homok a tengerparton. Schuberték mindent tudnak, ami roppant üzembelen történik és semmi sem történhetik az ő beleegyezése nélkül.

Állandó szerződésben hatezer—nyolcezer színészük van Schubertéknek. A Schubert-színházakban ugyanabban az időben 150—200 darab kerül bemutatásra. Mindezek az előadások a két testvér állandó felügyelete alatt állanak. A fiatalabb Schubert délelőtt az irodában van, ahol számtalan rendelkezést ad ki, tizenegy óra körül legalább hat színdarab próbáján vesz részt Newyorkban, egy óra után már vonaton ül, hogy a közeli vidék színházait látogassa meg. Minden vasuti állomáson nagyobb csomag táviratot vesz kézhöz. A vasutról dirigálja husz—harminc utazó társulatát is.

— Egyszer megkérdeztem Schubertet, hogyan bírja ezt az óriási munkát? Mosolyogva válaszolt:

— Bírom, mert örömet okoz!

Szépségápolás, divat

Miért fontos az arc ápolás

Megismétlem azt az általánosan ismert tényt, hogy az arc kamatozó tőkebefektetés és az arc bőr legbiztosabb ismertetője az egészségnek. A gondozatlan arc bőr, amely tisztátlan és elhanyagolt, akadálya lehet a sikernek és boldogulásnak.

Dr. Howard Fox, az ismert bőrgyógyász, azt mondja: Előfordult már, hogy

férfiak és nők nem kaptak állást, mert arcszínük tisztátalan volt. Főleg azok tudnak nehezen elhelyezkedni, akiknek bőrfoltjaik vannak. De nemcsak az üzleti életben való boldogulásuk mulik ezen, de nagy szerepe van ennek a bajnak a házasságkötés kérdésénél is.

Ezért célszerű, ha arcunkra fokozott gondot fordítunk és nem mulasztjuk el annak ápolását, mert ezzel jobb és biztosabb társadalmi helyzetet biztosíthatunk magunknak.

Előre kell bocsátani, hogy az arc maga is képes arra, hogy gondját viselje önmagának. Akinek a bőre ép és ellenálló, csak tisztán kell azt tartania kívül és belül és óvakodnia kell a káros behatásoktól. A leggyöngédebb bőr is elég erős, hogy az elemekkel dacoljon. Dr. Fox is ezt vallja és szembeszáll azokkal, akik azt tartják, hogy az arc bőrnek nem tesz jót a vízzel és szappannal való mosás. Természetes, hogy ez a kezelés nem hat egyformán mindegyik arc bőrre. Száraz bőrre legalkalmasabb a bő zsirtartalmu semleges szappan, míg a feltűnően száraz bőrhöz olyan zsiros szappan való, amely vékony zsiradékkeletet hagy maga után. Akinek pedig zsiros bőre van, az használjon olyan szappant, amely nem növeli a zsirtartalmat. Az átlagos bőrnek legjobb a tiszta zsírral készült, kevés lugtartalmu tiszta mosdószappan.

A sima arc első feltétele a jó táplálkozás és egészséges életmód. A napi élelemadag és tornagyakorlatok szabják meg, hogy a bőr meddig marad egészséges és rugalmas. Azok az elbeszélések, amelyek hatvanéves asszonyokról szólnak, akiknek arc bőre olyan lágy, mint a tizenhat éves leányoké, a mesék közé tartoznak. A korral a bőr is durvábbá és törékenyebbé válik és már a közepes életkorban rendszerint pattanások és vérerek válnak láthatóvá s ezt a folyamatot elszarusodás kíséri.

A bőrnek szüksége van bizonyos zsirtartalomra és ha ez hiányzik, gondoskodni kell pótlásáról, hogy hajlékonysága és lágytsága megmaradjon. De ez az eljárás semmiképpen sem helyettesíti a vízzel és szappannal való tisztogatást. Mindegy, hogy az alkalmazott zsiradék növényi vagy ásványi eredetű. Az olajbogyó olaja főleg a nagyon szikkadt bőrnek felel meg, míg a mandulaolajat inkább más esetben használják. A krém megválasztásánál nagy gondot kell fordítani arra, hogy milyen gyárból vásároljuk és hasonló figyelemmel kell eljárni az ajk-, arcfesték és más kozmetikai szerek beszerzésénél is. Dr. Fox szerint az arcnak a puder és festék nem árt, egyetlen hátránya csupán esztétikai kifogás lehet, ha a „kikészítést“ ügyetlenül és hanyagul végzik.

A bőrfolt egyike a legelterjedtebb kiütéseknek és különösen a fiataloknál fordul elő. Egyes orvosok szerint az arcfoltokat fertőzés okozza, de ezt eddig nem bizonyították be. Megtörtént, hogy ugyanannak a családnak csak egyik-másik tagjánál lép fel és máskülönbent teljesen egészséges fiuknál és leányoknál is mutatkozik. A legtöbb esetben maga a természet küszöbölí ki a hibát, a legeredményesebb kezelési mód pedig a Röntgen besugárzás helyes alkalmazása. Kezdetben elegendő a kiütéses felület

bekenése zöld szappannal, de ez csupán enyhíti a folyamatot és nem szünteti meg teljesen. Célszerű éjszakára megfűtött oldóanyaggal a cinkszulfátot használni, de akinek bőrfoltjai vannak, soha ne használjon krémet. A fiatal korban a kiütéseket az okozza, hogy a növekedés idejében a zsírmirigyek izgalma különösen nagy, ha tehát még zsiradék jut a bőrre, a kellemetlenség fokozódik. Rossz szolgálatot tesz a megemészthetetlen zsiros étel és a sok édesség.

A ráncok elkerülésére dr. Fox ez a szabályt írja elő: Fordíts gondot az egészségedre és élj rendes, okos, boldog életet!

Eileen Bourne.

Szerkesztői üzenetek

A Képes Hét 10. számában közölt keresztszórajelölény megfejtése

Vizszintes sorok: 1. Keletrómai birodalom, 19. Aranyozott, 20. Telamoni, 21. Radium, 22. Kiadóhivatal, 24. Ito, 25. Kanál, 27. Af, 28. Zá, 29. Nógat, 31. Izlám, 33. Baromfi, 36. Aro, 37. Piano, 38. Inin, 39. Rá, 40. Hó, 41. Tj, 42. P. K., 43. Csalt, 45. Avar, 47. Piano, 49. Nitti, 50. Csend, 51. Krassin, 53. Tehetős, 55. Sko, 56. Oirt, 57. Stírne, 59. Araszos, 60. Szár, 62. Ohm, 63. Nit, 65. Zse, 66. Atka, 68. Medina, 69. Die, 71. Fairtás, 73. Elv, 74. Oboa, 77. Só, 78. Ir, 80. Sinl, 82. Lankás, 84. Est, 85. És, 87. Áim, 88. Ál, 89. Tl, 90. Cézár szelleme, 94. Nekem, 96. Ts, 97. Eltussol, 98. Yak, 99. Orate, 102. Formás, 104. Le, 105. Irkutzk Vladivosztko.

Függőleges sorok: 1. Karinthy Kosztolányi, 2. Erato, 3. Ladoga, 4. Eni, 5. Tyuktojás, 6. Róma, 7. Óz, 8. Mókázik, 9. Atilla, 10. Ita, 11. Ito, 12. Rehabilitáció, 13. Olifant, 14. Dav, 15. Amazonas, 16. Lótám, 17. Ona, 18. Milliódos bevételek, 23. Demosthenes, 26. Nippon Tokio, 30. Artista, 32. Ancien, 34. Ri, 35. Franko, 44. Ate, 46. Veszedelmes, 47. Partenon, 48. Nis, 49. NTRM, 50. Csatakiáltás, 52. Rizs, 54. Ór, 58. Ihar, 61. Raf, 64. Id, 67. Tass, 68. Mártás, 70. Il, 72. Tisztel, 75. Balear, 76. Akte, 79. Kés, 81. Nilusz, 83. Álnot, 86. Szerv, 90. Csak, 92. Elmo, 93. Molo, 95. KKK, 100. Rz, 101. TV, 102. Fd, 103. Oi.

Egy gyógyszerész neje. A filmanyagot szíveskedjék felvonások és jelenetek szerint csoportosítva röviden feldolgozni és németre fordítva beküldeni az Universal Pictures corp. Berlin W. 8. Mauerstraße 83., vagy Ufa Berlin SW. 68. Kochstraße címre. Az előbbi amerikai, az utóbbi német filmvállalat. A filmgyár kívánatára szívesen megőrzi az inkognitóját. Ha a darabot elfogadják, akkor megveszik a filmesítési jogot, melyért 8—10 ezer márkát szoktak fizetni. A kézirat ne legyen kevesebb 10 és ne legyen több 50 gépelt oldalnál.

Cs. J. Huszt. A jelzett képet szíveskedjék beküldeni.

Selec. Sorra kerül.

Gyermekszeplésverseny. Szíves türelmét kérjük. Eddig több, mint kétszáz kép érkezett be s lapunk korlátolt terjedelme nem engedi meg, hogy valamennyit egyszerre közöljünk.

Protekción, 1928. Beküldött novellái jök, de annyira el vagyunk látva mindenemű anyaggal, hogy közlésüktől hosszabb ideig el kell tekintenünk. Amennyiben a késedelem bántaná, írásait szívesen visszaszolgáltatjuk.

222. Sajnos, Jan Vrba és Martin Kucsin fordításait egyelőre nem használhatjuk.

Nem közölhető kéziratok: S. O. S. — Közös érdek. — Néha. — A szabadság. — Az élet. — Falu. — Asszonyok tíz parancsolata. — Én szállnék. — A Töcök. — Ki vagyok én? — Vallomás. — Az élet játszik és én játszom. — Felfordították — Az én lakásom. — Beékeltek. — Pártütő arkangyalokkal vagyok én rokon. — Még. — A bolygó vándor meséje. — Mi lesz itt? — Pallón. — Valahol, de nem nálunk.

U. L. Érsekujvár. A gyermekszeplesversenyre még egy-két hónapig pályázni lehet, de minél előbb szíveskedik a képet beküldeni, annál jobb. — Az „ujdon-sült“ szónak tulajdonképpen nincs sértő jelentősége, mert hivatalosan tapasztalatlan, friss, csak éppen most lett személyt vagy tárgyat jelent, aki valamely új helyzetében, foglalkozásában vagy tetteiben nem rendelkezik még a kellő rutinnal és rátermettséggel. Természetesen azonban sértőleg is használni lehet, (minden a hangsúlyozástól és beállítástól függ), amennyiben gondolatban kiemelés belőle az új helyzetbe való kerüléssel automatikusan fellépő tapasztalatlanságot, ügyvetlenséget és ilyen értelemben vágom oda valakinek.

Knowledge is Power. 1. Einstein nem szépirodalmi író. Strindberg svéd származású. Szindarabokat, regényeket, filozófiai tárgyú műveket írt. Az első között volt, akik gyökerében érezték át korunk egyik legnagyobb problémáját: a nőkérdést. Leghíresebb művei Julia kisasszony. Egy lélek fejlődése, Vallomások, Egy cseléd fia stb. Stendhal, igazi nevén Henry Beyle, francia író. Leghíresebb regénye: Le rouge et le noir (Vörös és fekete). A De l'amour c. műve elmélkedés a szerelemlről. Wedekind Frank német drámaíró. Leghíresebb művei: Frühlingserwachen, Erdgeist, Schloß Wetterstein stb. Megjegyezzük, hogy a

MIT ÉR A KINCS ? HA EGÉSZSÉG NINCS ?

Miután elkészítette üzleti mérlegét, nem gondol arra, hogy egészségi állapotáról is mérleget kell készítenie? A szívével nincsen semmi baj? És köszvény, cukor baj nem bántja?

PODEBRADY-FÜRDŐ

mely ezekre a betegségekre specializálta magát, télen át is nyitva van. Minden kényelemmel berendezett Kurhotel-szálló. Kérjen magyar prospektust a fürdő-igazgatóságától.

felsorolt három író közül egyik se magának való. Stendhal, Wedekind, Strindberg nem fiatal leányok számára írtak. Azokat majd csak akkor olvassa, ha már a többieket ismeri. Érett ész, sok tapasztalat, kiforrott ítélőképesség kell ahhoz, hogy valaki ezt a három íróét élvezni tudja. Tapasztalatlan, könnyen befolyásolható fiatal leányok kezében az ilyen többé-kevésbé forradalmi ízi írások késveszedelmet jelentenek. — 2. Ennek majd utána nézünk és legközelebb válaszolunk. — 3. A magánjelenetek meglehetősen divatjukat multák. Magánjelenetek a mai szindarabokban nincsenek. Az író is, a közönség is tudja, hogy félóra bosszat magában beszélni, normális ember nem szokott. Ami monológ tehát van, az mind régi keletű. Egy monológot nem is tudunk ajánlani. Magának kell átvézni és abból választani.

Vera. Szegény kis Vera, milyen kétségbeesett levelet írt nekünk. Nem érdemi meg az a fiatalember, aki olyan csunyán viselkedett magukkal szemben. Ő csunyán viselkedett, maga pedig kedves Vera, egy kissé ügyetlen volt. Abban ugyan igaza van, hogy a szerelemnek nem lehet parancsolni s hogy arról, amit érzünk, egyáltalán nem tehetünk, de az már igenis tőlünk függ, hogy érzéseinket, ha szükséges, eltitkoljuk. Az ön esetében pedig nagyon is szükséges lett volna egy kissé a hideget, a tartózkodót játszani és semmiesetre sem lett volna szabad „könyörögni“ neki. Ez nagy hiba volt a fiatalurral szemben, aki, úgy látszik, hajlamos az elbizakodottságra. Ön alkalmasint nagyon fiatal még és nem tudja, hogy a legtöbb embert csak az érdekli, amihez nehéz hozzájutni. Egy kéretlenül ölébe pottyant szerelemtől a legtöbb férfi unottan fordul el. Ez azonban nem mentség az ő számára. Ő nem úgy járt el, ahogyan egy uri család, amelynek vendégszeretétét számtalanszor élvezte, jogosan elvárhat-

ta volna tőle. Nem érdemes egy könnyet sem ejteni miatta. Tudjuk, hogy ezt egyelőre hiába mondjuk. Mi a maga helyében rá se néznénk többet. Fogadja meg a tanácsunkat, ha még úgy szereti is. Ő ne lássa, ne vehesse többé észre, hogy szereti. Ne tüntessen a ridegségével, hanem beszéljen vele úgy, mint ahogyan egy teljesen közömbös, unalmas ismerőssel szokás beszélni. Tegyen úgy, mintha nem érdekelné, amit beszél. Ne hívja. Ne kérdezze, hogy merre jár, mit csinál. Nézegessen szórakozottan másfelé, ha együtt vannak. Egy-egy udvariasan, de igen nehezen elnyomott ásitás se árt. Arról pedig, hogy szívességet tegyen neki, szó se lehet többé. Irjon máskor is.

Ada. 1. Csakis langys vizzel és tuzsziros szappannal mosakodjék. Éjjelre kenje be arcát kis Mitinkrémmel vagy sárga amerikai vaselinnel. Mivel a puder még jobban kiszáritja arcát, csak akkor használja, ha az időjárás mostoha-sága ellen akar védekezni. — 2. Igen súlyos feladatot vállalnánk magunkra, ha gyomorfekélyben szenvedő betegnek látatlanban orvosi tanácsot adnánk és megfelelő étlapot állítanánk össze. Az étlap megállapítása mindig a kezelőorvos dolga. — 3. Ugyancsak orvosának kell megszabnia, hogy a tánc- és testgyakorlat megengedhető-e vagy sem.

Felelős szerkesztő: Szvatkó Pál dr.

Kiadó: Tarján Ödön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Praha, Panská 12. III. — Nyomatott: Mercy Heinrich Fia nyomdájában. Prágában.

A nyomásért felelős: J. Charvát.

A lap küldését a póstaminisztérium a 216.729 VII. 1928 sz. alatt engedélyezte.

**M
A
N
D
A
R
I
N**

**M
A
N
D
A
R
I
N**

BERGHOFFER JÁNOS
MAGKERESKEDÉSE

POZSONY

RÉVESZ TÁNCISKOLA

Bratislava
Hosszu ucca 21 sz.

Košice
Fő ucca 91 szám.

HIRDESSEN A „KÉPES HÉT“ BEN

KÉRJEN MINDENÜT

PRIMUS
ÉS
SANCT FLORIÁN
SÖRT

Gyártja: **BAUERNEBL** és **FLA**

SÖR- és MALATAGYÁR R. T. KASSÁN

*Csillárok, háló szoba
ámpolnák, álló lám-
pák, író garniturák
stb. márványból és
alabástromból gyári
áron szállít*

HORN LAJOS
uróda
Köipar-gyártelep
BAŇSKA - BYSTRICA

Kedvelt postaküldemények

1 kg. szárított urli gomba	— — — —	75.—
1 postacsomag 4 doboz à 1 kg. paradicsom		42.—
1 postacsomag 4 doboz à 1 kg 4-féle finom kompot	— — — —	45.—
1 veder 6 kg. vörösfőnya vadhuson		85.—
1 veder 5 kg. szamóca lekvár, prima		75.—
1 veder 5 kg. kajsinbaracklekvár, prima		100.—
1 veder 5 kg. málnalekvár, prima		70.—
1 postaládika 5 kg. cukrosított gyümölcs-csemege	— — — —	140.—
1 postaládika 5 kg. finom csokoládés dessert	— — — —	170.—
1 postaládika 5 kg. karlsbadi gyógyszilva-különlegesség	— — — —	160.—
1 postakanna 5 kg. savatolt tiszta világos mész	— — — —	92.—

Bérmentve szállítja a

Rimaszombati konzervgyár r.-t.
Rimavská-Sobota—Rimaszombat

Rendeljen még ma!

A Képes Hét előfizetési díja egész évre 140.—, félévre 72.—, negyedévre 36.—Kč. Külföldre egész évre 164.— Kč, félévre 85.— Kč, negyedévre 45.— Kč.